

T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü

**ÇALIŞAN ANNELERDE İŞ YERİ EMZİRME DESTEK
ÖLÇEĞİ'NİN TÜRKÇE PSİKOMETRİK
ÖZELLİKLERİ**

Yüksek Lisans Tezi

Ece KART

Ebelik Anabilim Dalı

İzmir
2019

T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü

**ÇALIŞAN ANNELERDE İŞ YERİ EMZİRME DESTEK
ÖLÇEĞİ'NİN TÜRKÇE PSİKOMETRİK
ÖZELLİKLERİ**

Yüksek Lisans Tezi

Ece KART

Danışman
Prof.Dr. Esin ÇEBER TURFAN

Ebelik Anabilim Dalı
Ebelik Tezli Yüksek Lisans

İzmir
2019

TEZ DEĞERLENDİRME KURULU ÜYELERİ

Başkan : Prof.Dr. Esin ÇEBER TURFAN
(Danışman)

Üye : Doç.Dr. Rabia ETKİ GENÇ
.....

Üye : Doç.Dr. Murat BEKTAŞ
.....

Yüksek Lisans Tezinin Kabul edildiği tarih: 20.08.2019.....

Önsöz

Ebeler anne ve bebek için emzirmenin desteklenmesinde en büyük rolü oynayan sağlık profesyonelleridir. Doğumdan sonra emzirmenin başlamasının sağlanmasına rağmen zamanla pek çok sebep nedeniyle emzirmenin sonlandırıldığı, bunun en büyük nedenlerinden birisinin ise çalışmaya başlamak olduğunu yakın çevremizdeki annelerden görmekteyiz. Bu nedenle tez çalışmama karar verirken emzirmenin önemini de dikkate alarak ve literatüre faydalı olabileceğini düşündüğüm yeni bir ölçeği danışmanım Prof.Dr.Esin ÇEBER TURFAN ile birlikte kazandırmayı amaçladık. Verileri toplarken çalışan annelerin emzirme açısından iş ortamlarını değerlendirmenin ve emzirmeyi desteklemenin daha çok üzerinde durulması gereken bir konu olduğunun farkına vardım.

Bu tez çalışmasının ileride yapılacak çalışmalara rehberlik etmesini umuyorum.

İzmir, 20.08.2019

Ece KART

Özet

Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği'nin Türkçe Psikometrik Özellikleri

Giriş ve Amaç: Anne sütünün anne ve bebek açısından önemi tüm dünyada bilinmektedir. Emzirmeyi engelleyen birçok neden bulunmaktadır. Kadının çalışma hayatında her zamankinden daha aktif olduğu düşünüldüğünde emzirmeyi engelleyen en önemli unsurlardan birinin çalışma durumu olduğu söylenebilir. Bu tez çalışması Yeon Bai ve arkadaşları tarafından geliştirilmiş olan İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği'nin geçerlik ve güvenirlik çalışmasını yapmak amacıyla planlanmıştır.

Yöntem: Etik izinleri alınan araştırma metodolojik türde psikometrik bir çalışma olarak planlanmış ve Türkiye'nin İstanbul ilinde Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ümraniye Eğitim ve Araştırma Hastanesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları polikliniğinde 01.02.2018-10.01.2019 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Geçerlik ve güvenirlik çalışmasında doğrulayıcı ve açıklayıcı faktör analizinin daha uygun şartlarda yapılabilmesi için 250 çalışan anneye ulaşılmıştır.

Bulgular: Çalışmaya katılan annelerin bebekleri 3-12 ay arasında değişmekte olup ortalama 7.08 ± 3.32 'dir. Ölçeğin dil geçerliği üç uzmandan görüş alınıp değerlendirilerek yapılmıştır. Ölçeğin içerik geçerliğinde değerlendirilmiş olan uzman görüşlerinde kapsam geçerlik indeksi 1.00 bulunmuş bunun sonucunda Türk kadınları için geçerli olduğu görülmüştür. Güvenirlik analizinde ise zamana karşı değişmezlik için 40 anneye test-tekrar test yapılmıştır. İç tutarlık analizinde Cronbach's Alpha değeri 0.824 bulunmuştur. Ölçeğin Kaiser Mayer Olkin (KMO) örneklem yeterlilik değeri 0.846 bulunmuştur. Barlett testi sonucu ($\chi^2=1159.827$;df_66,p:0.000) olarak saptanmış ve anlamlı bulunmuştur. Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA)'nde ölçek maddeleri 4 faktörde toplanmıştır ve toplam varyansın %70.14'ünü açıklamaktadır. Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)'nde ise $\chi^2/sd=2.207$, GFI= 0.930, CFI=0.970, AGFI=0.890, NFI=0.960, RMSEA=0.070, SRMR=0.067 olup veriler iyi uyuma sahiptir ve dört faktörlü model istatistiksel olarak anlamlı ve geçerlidir. Çalışmanın sonucunda Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği'nin Türkçe formu geçerli ve güvenilir bir ölçek olarak

saptanmıştır.

Sonuç: Türkçe diline kazandırılan ölçek sayesinde emzirme danışmanlığı verecek sağlık hizmeti sunucuları çalışan annelerin işyerinde süt sağma, emzirme, arkadaşları ve işveren tarafından desteklenme gibi durumlarını belirleyebilecekler ve buna yönelik eğitim ve danışmanlık hizmetlerinde kullanabileceklerdir.

Anahtar Kelimeler; Anne St; Emzirme; alışan Anne; Geçerlik; Güvenirlik

Abstract

Turkish Psychometric Properties of The Workplace Breastfeeding Support Scale in Working Mothers

Introduction and Aim: The importance of breast milk for mother and baby is known all over the world. There are many reasons that prevent breastfeeding. Considering that women are more active than ever in working life, it can be said that one of the most important factors preventing breastfeeding is working status. This thesis was designed to evaluate the validity and reliability of the Workplace Breastfeeding Support Scale (WBSS) developed by Yeon Bai et al.

Material and Method: Ethical approval received psychometric research planned as a kind of methodological studies in the province of Istanbul and Turkey's Sağlık Bilimleri University Ümraniye Training and Research Hospital Child Health and Disease clinic between 01.02.2018-10.01.2019. In the validity and reliability study, 250 working mothers were reached in order to perform confirmatory and explanatory factor analysis under more appropriate conditions.

Results: The babies of the mothers who participated in the study ranged between 3-12 months and the average was 7.08 ± 3.32 . The language validity of the scale was evaluated by taking opinions from three experts. The content validity index was found to be 1.00 in the expert opinions evaluated in the content validity of the scale and as a result it was found to be valid for Turkish women. In the reliability analysis, 40 mothers were tested and retested for time invariance. In internal consistency analysis, Cronbach's Alpha value was determined as 0.824. KMO sample adequacy value of the scale was found to be 0.846. Barlett test result ($\chi^2 = 1159.827$; df_{66} , $p: 0.000$) was found to be significant. In the explanatory factor analysis, the items of the scale were collected in 4 factors and explained 70.14% of the total variance. In the confirmatory factor analysis, $\chi^2 / sd = 2.207$, CFI = 0.970, GFI = 0.930, AGFI = 0.890, NFI = 0.960, RMSEA = 0.070, SRMR = 0.067, and the data had good agreement and our four-factor model was statistically significant and valid. As a result of the study, Turkish version of Workplace Breastfeeding Support Scale in Working Mothers was found to be a valid and reliable scale.

Conclusion: Health service providers who will provide breastfeeding counseling through the Turkish language scale will be able to determine the status of working

mothers such as milking, breastfeeding, support by their friends and employers in the workplace and can use them for training and consultancy services.

Keywords; Breast Milk; Breastfeeding; Working Mother; Validity and Reliability

İçindekiler

Önsöz.....	I
Özet.....	III
Abstract	V
İçindekiler	VII
Tablolar Dizini	X
Grafikler Dizini.....	XI
Kısaltma Listesi.....	XII
1.Giriş	1
1.1.Araştırmanın Problemi	3
1.2.Araştırmanın Sorusu.....	4
1.3.Araştırmanın Hipotezleri.....	4
1.4.Araştırmanın Varsayımları	4
1.5.Araştırmanın Sınırlılıkları.....	4
1.6.Araştırmanın Amacı	5
2.1.Anne Sütü ve Emzirme	6
2.2.Emzirmenin Yararları	6
2.2.1.Emzirmenin Bebek Açısından Yararları.....	6
2.2.2.Emzirmenin Anne Açısından Yararları	7
2.3.Emzirmenin Başlanmasını ve Sürdürülmesini Etkileyen Etmenler.....	7
2.3.1.Anne Yaşı.....	8
2.3.2.Eğitim Durumu	8
2.3.3.Gelir Düzeyi.....	8
2.3.4.Ten Tene Temasin Sağlanamaması	8
2.3.5.Alkol ve Sigara Kullanımı.....	9
2.3.6.Sağlık Problemi	9
2.3.7.Eş Desteği.....	9
2.3.8.Doğum Şekli.....	10
2.3.9.Sağlık Personelinin Emzirme Desteği.....	10
2.3.10. Gebeliğin Planlanması ve İstenmesi	10
2.3.11.Emzirme Bilgisi	11
2.3.12.Emzirmeye Geç Başlanması.....	11
2.3.13.Ek Besin Desteği	11

2.3.14.Çalışma Durumu	11
2.4.Çalışan Annelerde Emzirme Durumu	12
2.5.Dünya'da ve Türkiye'de Yasal Düzenlemeler ve Politikalar	12
2.5.1.Annelerin ve Emzirmenin Desteklenmesine Yönelik Uluslararası Mevzuatlar	13
2.5.2.Ülkemizde Annelerin ve Emzirmenin Desteklenmesine Yönelik Mevzuatlar Kadınlara çalışma yerinde çalışma şartları, kreş, süt sağma ve emzirme için zaman verilmesi kanunlar tarafından desteklenmektedir. Bu kanunlar hem memurlar hem de işçiler için ayrı ayrı düzenlenmiştir.	13
3.Gereç ve Yöntem	15
3.1.Araştırmanın Tipi	15
3.2.Yeri Ve Zamanı	15
3.3.Araştırmanın Evreni	15
3.4.Araştırmanın Örneklemi	15
3.4.1. Araştırmaya Dâhil Edilme Kriterleri	16
3.4.2.Araştırmada Dışlanan Kriterler	16
3.5.Bağımlı ve Bağımsız Değişkenler	16
3.6.Veri Toplama Yöntemleri	17
3.7.Kullanılan Gereçler	17
3.7.1. Sosyodemografik Özelliklere İlişkin Soru Formu	17
3.7.2. Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği	17
3.8.Verilerin Analizi ve Değerlendirme Teknikleri	18
3.9.Süre Ve Olanaklar	20
3.10.Etik Açıklamalar	21
4.Bulgular	22
4.1.Çalışmaya Katılan Annelerin Sosyodemografik Özelliklerine İlişkin..... Bulgular.....	22
4.2.Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği'nin Geçerlik ve Güvenirliliğine İlişkin Bulgular.....	29
4.2.1.Geçerlik Çalışmasına İlişkin Bulgular.....	30
4.2.1.1.Dil Geçerliliğine İlişkin Bulgular	30
4.2.1.2. Kapsam (İçerik) Geçerliliğine İlişkin Bulgular	30
4.2.2.Güvenirlilik Çalışmasına İlişkin Bulgular.....	40

4.2.2.1. Ölçeğin Zamana Karşı Değişmezliği: Test Tekrar Test Güvenirliğine İlişkin Bulgular	40
4.2.2.2. İç Tutarlık Analizine İlişkin Bulgular	43
5. Tartışma	48
5.1. Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği'nin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması İle İlgili Sosyodemografik Bulguların Tartışılması	48
5.2. Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği'nin Geçerliği İle İlgili Bulguların Tartışılması.....	50
5.2.1. Dil Geçerliği İle İlgili Bulgular	50
5.2.2. İçerik Geçerliği İle İlgili Bulgular.....	51
5.2.3. Yapı Geçerliği İle İlgili Bulgular	52
5.2.3.1. Açıklayıcı Faktör Analizi İle İlgili Bulgular	52
5.2.3.2. Doğrulayıcı Faktör Analizi İle İlgili Bulgular	54
5.3. Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği'nin Güvenirliği İle İlgili Bulguların Tartışılması.....	55
5.3.1. Test Tekrar Test Güvenirliği İle İlgili Bulgular.....	56
5.3.2. İç Tutarlık Analizi İle İlgili Bulgular	56
5.3.2.1. Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayısı İle İlgili Bulgular	57
5.3.2.2. Madde Toplam Puan Korelasyonu İle İlgili Bulgular.....	57
5.3.2.3. İki Yarım Test Güvenirliği İle İlgili Bulgular	58
6. Sonuçlar	59
7. Öneriler	60
8. Kaynaklar.....	61
EK-I: Sosyo-Demografik Özelliklere İlişkin Sorular	70
EK-II: Çalışan Annelerde İşyeri Emzirme Destek Ölçeği'nin Orijinal Versiyonu	75
EK-III: Çalışan Annelerde İşyeri Emzirme Destek Ölçeği'nin Türkçe Versiyonu	76
EK-IV: Ölçek Kullanım İzni	77
EK-V: Uzman Görüşü Alınanların Adları ve Ünvanları	78
EK-VI: Etik İzni Belgesi.....	79
EK-VII: İl Sağlık Müdürlüğü Onayı.....	79
EK-VIII: Bilgilendirilmiş Onam Formu	81
Teşekkür.....	83
Özgeçmiş	84

Tablolar Dizini

Tablo 1: Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği'nin Türkçe Psikometrik Özellikleri Çalışmasının Geçerlik ve Güvenirlik Analizleri	19
Tablo 2: Araştırmanın Zaman Çizelgesi	20
Tablo 3: Çalışan Annelerin Tanıtıcı Özellikleri	23
Tablo 4: Çalışan Annelerin Sosyal Güvence ve İş İle İlgili Özellikleri	24
Tablo 5: Çalışan Annelerin Bebek ile İlgili Özellikleri	26
Tablo 6: Ek Gıdaya Başlama Nedenlerinin, Endişe Edilen Durumların ve Yaşanılan Durumların Dağılımı.....	28
Tablo 7: Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği'nin İçerik Geçerliğine Ait Uzman Görüşlerinin İncelenmesi	31
Tablo 8: Özdeğerler ve Açıklanan Varyans Yüzdesi (N=250)	32
Tablo 9: Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği'nin Döndürülmüş Bileşenler Matrisi.....	34
Tablo 10: Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği Ölçüm Modeli Sonuçları	35
Tablo 11: Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği Ölçüm Modeli Uyum Ölçüleri.....	39
Tablo 12: Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği Test -Tekrar Test Uyum Analizi Sonuçları.....	41
Tablo 13: Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği Alt Boyutlarından Alınan Test-Tekrar Test Puan Ortalamaları ve Korelasyonları.....	43
Tablo 14: Ölçek Maddelerinin Ortalama ve Toplam-Madde Korelasyonları (N=250)	44
Tablo 15: Ölçek Alt Boyutlarının Güvenirlik ve İç Tutarlılık Sonuçları (N=250)	45
Tablo 16: Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği Toplam Puanı ile Alt Boyut Puan Korelasyonları	46
Tablo 17: Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği'nin İki Yarım Test Güvenirlik Analizleri	47

Grafikler Dizini

Grafik 1: Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği'ne Ait Yamaç Grafiği	33
Grafik 2 : Standartlaştırılmış Yükler Diagramı	37
Grafik 3 :t Değerleri Diagramı	38

Kısaltma Listesi

WHO/DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü
TNSA	: Türkiye Nüfus Ve Sağlık Araştırması
UNICEF	: Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
ILO	: Uluslararası Çalışma Örgütü
DSA	: Dünya Sağlık Asamblesi
SPSS	: Statistical Package For Social Science
CVI	: Kapsam Geçerlilik İndeksi
AFA	: Açıklayıcı Faktör Analizi
KMO	: Kaiser Mayer Olkin
KGİ	: Kapsam Geçerlik İndeksi
DFA	: Doğrulayıcı Faktör Analizi
WBSS	: Workplace Breastfeeding Support Scale

1.Giriş

Bebeklerin anne sütü ile beslenmelerinin sonucunda; mortalite ve morbidite oranlarında azalma, büyüme ve gelişmelerinde diğer tüm besinlerden daha yararlı olma, aile ve ülke için ekonomik yararlar sağladığı tüm dünyada bilinmektedir (Ünsal ve ark 2004). Dünya’da pek çok ülkenin Türkiye’nin de imzaladığı ve uygulamaya koyduğu “Çocuk Haklarına Dair Sözleşme”de, “anne sütü ile beslenme hakkı” çocukların başlıca haklarından birisi olduğu ifade edilmektedir (UNICEF,1989). Halk sağlığında önemli bir konu olan anne sütü, annelerin sağlığı ve bebeklerin sağlıklı büyüme ve gelişmelerini sağlayan, ilk 6 ayda bebeklerin yalnızca bedensel değil fizyolojik, psikososyal gereksinimlerine cevap veren eşsiz bir besindir (Özer ve ark 2010, İnce ve ark 2010, Uslu ve ark 2010, Tanrikulu ve ark 2012, Karaçam ve Sağlık 2018, Irmak 2016).

Bebekler için en uygun beslenme çeşidi ilk altı ay sadece anne sütü, daha sonra ise ek gıdalarla birlikte emzirmeyi iki yaşına dek sürdürmek olduğu bilinmektedir (Özsoy ve ark. 2008, Sökücü ve Aslan 2012). Anne sütünün ani bebek ölümleri, nekrotizan enterokolit, diyare, solunum sistemi enfeksiyonları, otitis media, diyabet, obezite, gastrointestinal sistem enfeksiyonları, astım, atopik dermatit, bakteriyel menenjit, geç başlangıçlı sepsis, konstipasyon, reflü ve egzama gibi durumların görülme sıklığını azaltmakla beraber bebeklerin hastanede yatma oranlarında da önleyici olduğu belirtilmektedir (Victoria ve ark 2016, Anatolitu 2012, Gartner ve ark 2005, Beji 2015, Genç ve Özkan 2016).

Ülkemizde Sağlık Bakanlığı tarafından 1991 yılından itibaren anne sütü ile beslenmenin özendirilmesi, emzirmenin başarılı ve sürekli olarak devam etmesini sağlamak üzere “Anne Sütünün Teşviki ve Bebek Dostu Hastaneler Programı” başlatılmıştır (Çalık ve ark 2017). Fakat tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de ilk altı ay sadece anne sütü ile beslenme konusunda yapılan çalışmalara rağmen, son Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA) 2013 verilerine göre bebeklerin %91,9’u ilk 5 ayda anne sütü almasına rağmen bunların %30,1’i sadece anne sütü ile beslenmiştir (TNSA 2013, Çalık ve ark 2017).

Ancak emzirme durumunu etkileyen pek çok faktör vardır. Bunlar; anne yaşı, eğitim durumu, gelir düzeyi, ten tene temasın sağlanamaması, alkol ve sigara kullanımı, sağlık problemi, eş desteği, doğum şekli, sağlık personelinin emzirme desteği,

emzirme bilgisi, gebeliğin planlanması ve istenmesi, emzirmeye geç başlanması, ek besin desteği ve annelerin çalışma durumudur. Çalışan anneler için emzirme ve çocuk bakımı önemli problem olmaktadır. Böyle bir durumda kadın çalışma hayatına devam edip bebeğiyle ilgilenmeyi ve onun anne sütü almasını sınırlamak veya iş hayatından ayrılıp bebeği ile ilgilenmek zorunda kalmaktadır. Ülkemizde yaşayan kadınların büyük bir kısmı evlilik veya doğum sebebiyle çalışma yaşamından uzaklaşmaktadır. Bu yüzden yaşamının en verimli döneminde kadınların iş gücüne katılım oranı önemli ölçüde azalmaktadır (Cangöl ve Şahin 2014). Bu nedenle çalışan annelerde emzirmenin teşvik edilmesi önemli ve gereklidir.

Çalışan annelerin bebeklerini emzirmeyi 6 aydan daha önce bırakmalarının en önemli nedenleri arasında sıklıkla emzirmeyi destekleyici olmayan bir çalışma ortamı ve anne sütünü saklama, verme sorunları ile ilgili destek ve bilgi eksikliği gösterilmektedir (Bai ve ark. 2008). Dwinanda ve arkadaşlarının yaptıkları çalışmada, annelerin % 72'sinin ev hanımı olması emzirmenin başarısını yalnızca 3. ayda önemli ölçüde etkilemiş ve bunu 6. aya kadar tutarlı bir şekilde devam ettirmiştir. Çalışmayan ya da okumayan annelerin, çalışan ya da okuyan annelere kıyasla 3-6 aylar arasında 6-14 kat daha fazla emzirme olasılığı olduğu görülmüştür (Dwinanda ve ark 2018).

Çalışan anneler için en büyük emzirmenin devam etmesindeki zorluklar yetersiz mola süresi ve süt sağma, sütlerin depolanması için yetersiz tesisler olduğu bildirilmiştir (Bai ve ark 2008). Gebelik ve emzirme döneminde çalışan kadınları destekleyen politikaların ve doğum sonu izinlerinin yetersiz olması, çalışma ortamında kadınların süt sağma, emzirme, mola ve süt depolayacak ortam bulunmaması, annenin bilgi eksikliği, ekip arkadaşlarının destek olmaması gibi nedenlerle çalışan annelerde emzirmenin yaygınlığı azalarak süresi kısalmakta mama ile besleme yaygınlaşmaktadır (Özsoy ve ark 2008, Tanrıkulu ve ark 2012, Ayhan 2016, Ceylantekin 2017, Karancı 2011).

Annelerin tam zamanlı olarak istihdam edilmesi, emzirme süresini olumsuz yönde etkilemektedir. Emziren annelerin, emzirmeyi sürdürmeye devam edebilmeleri için bebeklerini emzirmeleri veya düzenli olarak süt sağmaları gerekmektedir. Oysa çoğu işyerinde çalışan kadınların çalışma saatleri içinde süt sağmaları veya emzirmeleri çalışma saatlerinin kaybı olarak algılanmaktadır (Murtagh ve Moulton 2011). Çalışan annelerin emzirme ile ilgili yaşadıkları sorunları değerlendiren çalışmalar sınırlıdır.

Ülkemizde ise bu sorunun vurgulanması ve çözümünde yararlanılacak uygun bir ölçüm aracı bulunmamaktadır.

1.1.Araştırmanın Problemi

Çalışan annelerin bebeklerini emzirmelerini daha çok 6. aydan itibaren işe başlama ve iş ortamı ile ilgili koşullar etkilemektedir (Sökücü ve Aslan 2012). Çalışan anneler hem bebeğin bakımı ve emzirme hem de iş yaşamı arasında çatışma yaşayabilir ve emzirmeyi erken dönemde bırakmak zorunda kalabilirler (Demirtaş ve ark 2012, Ayhan 2016, Karancı 2011). Ceylantekin (2017) çalışmasında annelerin emzirmeyi erken sonlandırmasında %11,9 annenin çalışmaya başlamasının neden olduğu iş yeri ile ilgili ise %58,6'sı işyerinde süt sağlamak için uygun oda bulunmadığını, %13,9'u işyerinde sağılan sütü saklayabilecek buzdolabı bulunmadığını belirtmektedir (Ceylantekin 2017).

Emzirmenin sürdürülmesinde büyük rolü olan ebelerin çalışan annelerin iş ortamlarını değerlendirerek emzirmeyi bu koşullar kapsamında desteklemesi önemlidir. Anne ve bebeğinin sağlık kuruluşuna başvurma sebepleri ne olursa olsun, emzirme açısından değerlendirilmesi, bebeğinin beslenme durumunun sorulması, emzirme danışmanlığı yapılması, emzirmenin gözlenmesi ve emzirmenin devam ettirilmesi açısından desteklenmesi uygun olacaktır (Sökücü ve Aslan 2012).

Ebelerin savunucu rolü olarak, annelerin yasal haklarının korunmasına liderlik etmeli, hakları ile ilgili bilgilendirmeli, emzirmenin önemi ve anne ve bebek sağlığındaki olumlu etkileri hakkında işverenleri de eğitmelidir (Karancı 2011). Bu süreçte çalışan annenin işyeri ortamının emzirmeyi destekleme durumunun öğrenilmesi ve değerlendirilmesi emzirme danışmanlığı için önemli bir bilgi olacaktır. "*Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği*"nin Türkçe Psikometrik Özelliklerinin belirlenmesi ebelere emzirme danışmanlığının planlamasında yararlı bir ölçme aracı olacaktır.

Ülkemizde çalışan annelerin emzirme durumlarını değerlendirmek için kullanılan geçerliği ve güvenilirliği saptanmış bir ölçek bulunmamaktadır. Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği'nin Türkçe Psikometrik Özellikleri çalışması ile Türkçe diline kazandırılacak bu ölçek sayesinde, emzirme danışmanlığı yapacak sağlık

hizmeti sunucuları çalışan annelerin iş yerinde süt sağma, emzirme, arkadaşları ve işveren tarafından desteklenme durumlarını belirleyebileceklerdir.

1.2.Araştırmanın Sorusu

1.Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği Türkçe formu geçerli bir ölçüm aracı mıdır?

2.Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği Türkçe formu güvenilir bir ölçüm aracı mıdır?

1.3.Araştırmanın Hipotezleri

Bu çalışma İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği (The Workplace Breastfeeding Support Scale)'nin Türkiye için geçerlik ve güvenilirliğini saptamak amacıyla yapılacak metodolojik-tanımlayıcı-kesitsel türde bir psikometrik çalışma olduğu için hipotez kurulmamıştır.

1.4.Araştırmanın Varsayımları

Bu çalışmada, evren, örneklem, analiz yöntemleri, veri toplama teknikleri, kullanılan araç ve gereçlerin çalışmanın amaçlarını gerçekleştirecek düzeyde olduğu varsayılmıştır.

1.5.Araştırmanın Sınırlılıkları

“Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği'nin Türkçe Psikometrik Özellikleri” çalışmasında gelişigüzel örnekleme kullanılması ve sadece gönüllülerin dahil olması bu çalışmanın sınırlılığıdır.

1.6.Araştırmanın Amacı

Ülkemizde anne sütü ve emzirmeye ilişkin pek çok çalışma yapılmış ve yapılmaktadır. Ancak çalışan annelerin emzirme durumlarını değerlendirmek için kullanılan geçerliği ve güvenilirliği saptanmış bir ölçek bulunmamaktadır. Bu nedenle bu çalışmada; Yeon Bai ve arkadaşlarının 2008 yılında geliştirdikleri “Workplace Breastfeeding Support Scale” ölçeğinin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirliğinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

2.Genel Bilgiler

2.1.Anne Sütü ve Emzirme

Tarihin en eski zamanlarından bu yana anne sütü ile beslenme ve emzirmenin üç yaşına kadar sürdürülmesinin önemi vurgulanmıştır (Soğukpınar 2011).

Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) ve Dünya Sağlık Örgütü (WHO) bebeklerin doğumdan sonra ilk bir saatte ve altı aya kadar sadece anne sütü ile beslenmesini ve daha sonra ise ek gıdalarla birlikte anne sütünün en az iki yaşına kadar verilmesini önermektedir (WHO 2016, UNICEF 2018). WHO ve UNICEF ile Küresel Emzirme Kolektifi'nin 2018 yılında yayınladığı rapora göre dünyada bebeklerin ilk bir saat içerisinde emzirme oranı %42, altı aydan küçük bebeklerin %41'i sadece anne sütüyle, %71'i bir yaşına kadar, %45'i ise iki yaşına kadar anne sütü aldığı belirtilmektedir (WHO ve UNICEF 2018). Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2017 yılındaki araştırma raporuna göre ilk 6 ayda bebeklerin %30,8'i, 7-12. aylar arasında %22'si, 13-18. aylarda %19,9'u, 19-24. aylarda ise %21,2'si anne sütü ile beslenmektedir (TÜİK 2017).

Sağlık hizmeti veren ebeler; emzirmenin ilk yarım saat içerisinde başlaması ve başarılı bir şekilde devam etmesi için, anneleri bilgilendirmeli ve desteklemeli, emzirmeyi önleyen faktörleri belirlemeli ve çözüme kavuşturmalıdır (Satır ve ark 2017, Tetik 2016, Dinç ve ark 2015, Yiğitbaş ve ark 2012, Akkoyun ve Arslan 2016).

2.2.Emzirmenin Yararları

Anne sütünün besleyici olmasının yanı sıra hem anne hem de bebek açısından pek çok yararı bulunmaktadır (Soğukpınar 2011).

2.2.1.Emzirmenin Bebek Açısından Yararları

Emzirmenin bebek gelişimine, beslenmesine ve sağlığına kısa ve uzun dönemde etkileri bulunmaktadır.

Gastrointestinal sistem enfeksiyonları nedeni ile hastaneye yatma riski, 4 aydan uzun süre anne sütü alan bebeklerde % 72 azaldığı ve 4 ile 6 ay boyunca emzirilen bebeklerde, 6 aydan fazla emzirilen bebeklere kıyasla pnömoni riskinde dört kat artış olduğu belirtilmektedir (Anatolitou 2012).

Emzirmenin adölesan ve erişkin dönemdeki obezite riskinde %15-%30 oranında azalmada etkili olduğu belirtilmektedir. Bu nedenle, obezite ile mücadeleyi amaçlayan herhangi bir ulusal kampanyanın ilk adımı emzirmenin desteklenmesi olmalıdır (Anatolitou 2012).

Emzirme boyunca anne ve bebeğin devamlı temas halinde olması ile bebeklerin kendini güvende hissettiği, anne sütü alan bebeklerin nörolojik, psikomotor ve zihinsel gelişimlerinin daha iyi olduğu, zekâ katsayısını yükselttiği, okul hayatındaki başarısını arttırdığı ve çocukların daha mutlu olmasını sağladığı ileri sürülmektedir (Irmak 2016).

2.2.2.Emzirmenin Anne Açısından Yararları

Emzirme ile annelerde postpartum hemorajide azalma, meme kanseri, over kanseri, tip 2 diyabet, anemi, postmenopozal dönemde osteoporoz gibi hastalıklarının görülme oranının azalmasının yanı sıra laktosyonel amenore ile ilişkili doğum aralıklarının artışına yardımcı olur (Victora ve ark 2016, Anatolitou 2012, Gartner ve ark 2005, Genç ve Özkan 2016).

Ayrıca ileriye dönük kohort çalışmalarına göre, emzirmeyen ya da erken doğum yapan anneler incelendiğinde doğum sonrası depresyona daha eğilimli oldukları saptanmıştır (Anatolitou 2012).

Emzirme ile salgılanan endorfin sayesinde kendilerini daha iyi hisseden annelerin özgüveni artar, bebeği terk etme durumu da daha az görülmektedir (Irmak 2016).

2.3.Emzirmenin Başlanması ve Sürdürülmesini Etkileyen Etmenler

Emzirmenin başlanmasını ve sürdürülmesini etkileyen etmenlere bu bölümde yer verilmiştir.

2.3.1. Anne Yaşı

Anne yaşı ve ilk altı ay yalnızca anne sütü verme oranları arasındaki bağlantı ülkelere göre değişiklik gösterebilmektedir. Literatürde anne sütü ile besleme süresine etki eden etmenleri inceleyen çalışmalarda 25 yaş ve üzerindeki annelerde emzirme süreleri daha fazla bulunmuştur. Örneğin İskoçya'da, annenin yaşının artmasıyla emzirme oranının ve süresinin doğru orantılı olarak artmaktadır. Ancak bazı çalışmalarda anne yaşı ve ilk altı ay yalnızca anne sütü verme oranları arasında bağlantı bulunmadığı saptanmıştır (Çalık ve ark 2017).

2.3.2. Eğitim Durumu

Annenin eğitim durumuna baktığımızda gelişmiş ülkelerde emzirme süresi eğitim durumuyla doğru orantılı bir şekilde artarken, gelişmekte olan ülkelerde ise eğitim durumu ile ters orantılıdır (Çalık ve ark 2017).

Balcı ve arkadaşlarının (2012) çalışmasında annenin eğitim düzeyi arttıkça anne sütü verme süresinin azaldığı belirtilmektedir (Balcı ve ark 2012).

2.3.3. Gelir Düzeyi

Aylık gelir düzeyi düşük seviyede olan ailelerde ek gıda başlama yaşı daha yüksek gelirli gruba göre anlamlı derecede daha erken bulunmuştur. Bu durumun annedeki beslenme yetersizliği nedeni ile anne sütünün azalması ve annenin eğitim düzeyi düşüklüğü ile ilgili olabileceği düşünülmektedir (Sağlam ve ark 2018).

2.3.4. Ten Tene Temasin Sağlanamaması

Anne ve bebek arasında tensel temasin doğumdan sonra ilk saatte gerçekleşmesi emzirme sonuçlarını iyileştirmektedir. Bu yüzden emzirmenin başlanması için bebek doğduktan sonra herhangi bir sorun yoksa tartılması, ölçülerinin ve aşılarının yapılması geciktirilip emzirme gerçekleştirilmelidir (Özkara ve ark 2016).

2.3.5.Alkol ve Sigara Kullanımı

Emziren annelerin alkol kullanmasının bebeklerinin gelişimi ve davranışlarında olumsuz birçok etki yaratmaktadır. Emzirme döneminde alkol alan annelerin bebeklerinde oluşabilecek olumsuz etkiler konusunda bilgilendirilmek için sağlık çalışanlarının eğitime ve emzirmeyi desteklemesine ihtiyaçları bulunmaktadır (Cangöl ve Şahin 2014).

Yenidoğanda davranış sorunlarına neden olan diğer faktörlerden biri olan nikotin kolik, ishal, kusma gibi gastrointestinal sistem sorunlarına, kulak ve solunum yolunda görülen enfeksiyon hastalıklarına ayrıca ani bebek ölümü sendromu riskinin yükselmesine sebep olabilir. Tüm bu sebepler doğrultusunda laktasyon döneminde sigara ve alkol kesinlikle kullanılmamalıdır (Cangöl ve Şahin 2014).

2.3.6.Sağlık Problemi

Ağrılı ve çatlak meme uçları en çok rastlanan sorunlardan biridir. Literatürde, annelerin %34-96'sının doğum sonrası dönemde ağrılı meme ucu sorunu yaşadığı bildirilmektedir. Genellikle bebeği göğüse yanlış yerleştirme, göğsün aşırı dolgunluğu ve kandida enfeksiyonu gibi durumlar neden olarak gösterilmektedir. Primipar annelerin, multipar annelere kıyasla 170 kat daha yüksek oranda meme başı sorunları yaşadıkları belirtilmektedir (Şahin ve ark 2013).

2.3.7.Eş Desteği

Ebeler, emzirmenin devam ettirilmesi için babalara eğitim vererek laktasyon sürecinde rollerini arttırmada katkı sağlayabilirler (Cangöl ve Şahin 2014).

Anne sütü devamlılığında eşin veya ailenin desteği emzirmenin 6 aya kadar başarılı bir şekilde devam etmesini sağlar. Emziren anneler, anne sütü verimliliği konusunda endişe yaşıyor, eşi veya ailesinden destek alamıyorlarsa %73-98'i emzirmeyi sürdürmede başarılı olamazlar (Dwinanda ve ark 2018).

2.3.8.Doğum Şekli

Sezaryen müdahalesi ile gerçekleştirilen doğumlar, emzirme konusunda engel oluşturmamakla birlikte; insizyon bölgesinde oluşan ağrı, emzirmede bebeğe verilen pozisyon ve sedasyon etkisinin uzun sürmesi gibi nedenlerle emzirmenin geciktirilmesi ilk altı aylık süreçte sadece anne sütü verilmesini olumsuz yönde etkiler ve bu süreçte ek besine başlamaya neden olur (Cangöl ve Şahin 2014, Ünsal ve ark 2004).

Normal doğum yapan annelerde ise ilk saatlerde emzirmeye başlamaya daha hazır ve isteklidirler (Ünsal ve ark 2004, Maharlouei ve Pourhaghghi 2018).

2.3.9.Sağlık Personelinin Emzirme Desteği

Annenin hastane ortamında başlatılan emzirmeyi evde de başarılı bir şekilde sürdürmeye ihtiyacı vardır (Özkara ve ark 2016). Anne sütüne başlanması ve değerlendirilmesinin doğumdan önce başlaması doğum ve doğumdan sonra da devam etmesi, problemlerin belirlenip çözüme kavuşturulması ve emzirmenin desteklenmesi ebelerin temel sorumluklarındandır (Çalık ve ark 2017, Keloğlan ve ark 2018, Demirtaş ve ark 2012).

MacKinnon, McIntyre ve Quance'ın çalışmasında annelerin ebelerden emzirme konusundaki sorularına yanıt vermelerini, cesaretlendirmelerini ve endişelerini gidermeye yardımcı olmalarını beklediklerini belirtmişlerdir (Mackinnon ve ark 2005).

2.3.10. Gebeliğin Planlanması ve İstenmesi

Literatürde gebeliğini planlayan annelerin bebekleri ile daha kolay bağ kurduğu ve annelik rolüne daha kolay adapte oldukları belirtilmektedir. Ayrıca gebeliğini planlayan annelerde emzirme süresine bakıldığında sadece anne sütü verme oranları ilk altı ay daha yüksek bulunmuştur (Çalık ve ark 2017).

2.3.11.Emzirme Bilgisi

Emzirmenin başlatılması ve sürdürülmesinde verilen emzirme eğitimi annenin kararını etkiler (Çalık ve ark 2017, Özkara ve ark 2016). Çalık ve arkadaşlarının çalışmasında anne sütü ve emzirme hakkında doğum öncesinde eğitim almış olan annelerin oranı %66,1'dir. Eğitim alan annelerin ilk altı ay yalnızca anne sütü verme oranlarının yüksek olduğu düşünüldüğünde sağlık profesyonellerinin anne sütü ve emzirme konusunda gebeleri bilgilendirmesi ayrıca destek sağlaması önemlidir (Çalık ve ark 2017).

2.3.12.Emzirmeye Geç Başlanması

Ülkemizde geleneksel bir olay olan emzirme bazı nedenlerden dolayı doğumdan sonra geç başlayabilmektedir. Yeterli ve kaliteli emzirmeyi sağlamak için mümkün olan en kısa sürede emzirme başlatılmalı ve desteklenmelidir (Ünsal ve ark 2004).

2.3.13.Ek Besin Desteği

Ülkemizde emzirmeye başlama yaygındır ancak ek gıdalar erken dönemde verilmeye başlanmaktadır (Ünsal ve ark 2004). Çalık ve arkadaşlarının çalışmasında altı aydan daha kısa süre anne sütü verme nedenleri arasında annelerin %27,5'inin bebeğin emmemesi, %26'sının sütün yetersiz olması, %20,7'sinin de işe başlamaları olarak bulunmuştur (Çalık ve ark 2017).

2.3.14.Çalışma Durumu

Bebek bakımı ve emzirme çalışan anneler için önemli sorunlardan birisidir. Çalışan annelerin bebeklerine daha fazla zaman ayırmak ve anne sütünü başarılı bir şekilde vermek istemeleri nedeniyle verimli oldukları genç yaşlarda iş gücüne katılım oranları düşmektedir. Bu nedenle annelerin iş yaşamından ayrılmalarını önlemek için, daha az mesai yapmaları, iş yerinde ya da yakınında kreşlerin açılması, iş yerinde sütünü sağabileceği, saklayabileceği ya da bebeğini emzirebileceği ortamların sağlanması önemlidir (Cangöl ve Şahin 2014).

2.4.Çalışan Annelerde Emzirme Durumu

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de hızlı toplumsal değişimlerin yaşanması sonucu olarak kadın, cinsiyet ayrımı engelini aşarak aktif iş gücüne katılarak, ekonomik yaşamda yerini almaktadır (Karancı 2011).

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) Kadın İstihdamına İlişkin Eğilimler 2018 Özet'ine göre, dünyada kadınların işgücüne katılım oranı %48,5 ve kadın işsizlik oranı %6 düzeyindedir (ILO 2018).

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) raporuna göre nüfusun %49,8'ini kadınlar oluşturmaktadır, iş gücü katılım oranı %52,5 olarak gerçekleşirken kadınların iş gücü katılım oranı %34 olarak gerçekleşmiştir (TÜİK 2019).

Çalışan annelerin bebeklerini emzirmeyi devam ettirebilmek için iş yeri koşullarının uygun olması, kreş imkanının sağlanması, anne olmaktan doğan haklarını kullanabilmeleri, sosyal destek verilmesi temel gereksinimlerdir. Emzirmeyi desteklemek için Uruguay'da emziren anneler yarım gün çalışarak ücretinin tamamını alabilmekte, Mozambik'te annelerin emzirebilmeleri için kreş, Tayland ve Hindistan'da ise mobil kreş olanağı sağlanmaktadır (Ceylantekin 2017).

Çalışan annelerin yeterli süre anne sütü ile beslemeleri için iş yerlerinde emzirebilecekleri ya da sağdıkları sütleri saklayabilecekleri uygun ortamın sağlanması, işverenleri ve ekip arkadaşları tarafından desteklenmeleri, doğum izni ve süt izni sürelerinin arttırılması, iş yükünün azaltılması, gerekirse yasal düzenlemeler yapılması anne sütü ile beslenme oranlarını arttıracaktır ve toplumsal bir sorumluluk olarak düşünülmelidir (Özsoy ve ark 2008, Demirtaş ve ark 2016, Ayhan 2016, Yüzügüllü ve ark 2018, Mekuria ve Edris 2015).

2.5.Dünya'da ve Türkiye'de Yasal Düzenlemeler ve Politikalar

Günümüzde kadınlar çalışma hayatında daha çok yer almaya başlamış ve tüm işlerde etkindirler (Yılmaz 2010). Kadınların sadece iş değil ev rolleri ve doğumdan sonra da ortaya çıkan rolleri işveren tarafından ikinci planda kalmasına yol açmaktadır ve bu da onların dezavantajlı grupta olmasına neden olmaktadır. Bunları önlemeye yönelik ulusal ve uluslararası mevzuatta önlemler alınmaktadır (Ulusoy 2017).

2.5.1. Annelerin ve Emzirmenin Desteklenmesine Yönelik Uluslararası Mevzuatlar

- ILO (1919, 1941 ve 1952): Anneye doğum sonrası normal maaşının en az 2/3'ünü vermek şartıyla 12 haftalık izin verilmesi.
- DSÖ/UNICEF (1979,1989): Emzirmenin teşviki, korunması, beslenmenin iyileştirilmesi, eğitimlerin verilmesi, kadınların sağlık durumlarının iyileştirilmesi, anne sütü eşdeğerlerinin pazarlanmasının kontrolü ve “Başarılı Emzirme için On Adım” yayımlanmış ve doğumhanelerin rolü belirtilmiştir.
- Dünya Sağlık Asamblesi (DSA) (1981,1986): Anne sütü eşdeğerlerinin pazarlanması ile ilgili uluslararası kodlama ve sınırlama.
- Innocenti bildirgesi (1990): Anne Sütünün Teşviki, Korunması ve Desteklenmesi.
- Birleşmiş Milletler (1990, 1992): Çocuk Hakları Sözleşmesi ve Kadınlara Karşı Her Çeşit Ayrımcılık Şekillerinin Yok Edilmesi Anlaşması (CEDAW) .
- Birleşmiş Milletler (1994): Anne sütü ile beslenmenin teşviki, korunması ve desteklenmesi; devletler sağlık personelinin bu konu ile ilgili eğitilmesinden sorumludur (Ketenci 2018).

2.5.2. Ülkemizde Annelerin ve Emzirmenin Desteklenmesine Yönelik Mevzuatlar

Kadınlara çalışma yerinde çalışma şartları, kreş, süt sağma ve emzirme için zaman verilmesi kanunlar tarafından desteklenmektedir. Bu kanunlar hem memurlar hem de işçiler için ayrı ayrı düzenlenmiştir.

“Gebe veya Emziren Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Yönetmelik” kapsamındaki 8. maddede yeni doğum yapan çalışan annelerin ilk bir yıl içerisinde gece çalışmaları, gebe veya emzirenlerin yedi buçuk saatten fazla çalışmaları yasaklanmış ayrıca bünyesinde 100-150 çalışan anne olan işyerlerinde bebeklerini emzirebilmeleri için çalışma ortamlarından bağımsız ve en fazla 250 metre mesafede emzirme odası ve kreşin bulunması gerektiği belirtilmiştir (Gebe veya Emziren Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Yönetmelik 2013).

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu (DMK) 104.maddesi ve 4857 sayılı İş Kanunu (İK) 74.maddesi ile annelere verilen ortak haklar;

- Kadın memura ve işçiye doğumdan önce ve sonra sekiz olarak toplam on altı hafta annelik izni verilir. Çoğul gebelik olduğu durumlarda ise doğum öncesindeki süreye iki hafta eklenir.
- Sağlık durumunda herhangi bir sorun olmayan kadın işçi ve memur bunu doktor raporuyla belgelendirdiği takdirde doğum öncesi üç haftaya kadar çalışabilir ve doğum öncesi çalışmış olduğu süreler doğum sonrası iznine ilave edilir.
- Doğumun erken gerçekleştiği takdirde doğum öncesi kullanılmayan izinler doğum sonrasındaki iznine eklenir.
- Kadın memur ya da kadın işçinin üç yaşını doldurmamış bir çocuk evlat edinmesi durumunda çocuğun aileye tesliminden itibaren sekiz haftalık annelik izni verilir (657 Sayılı DMK 1965,4857 sayılı İK 2003).

657 sayılı DMK 104.maddesi ve 4857 sayılı İK 74.maddesi'ne göre annelere verilen farklı haklar;

- Kadın memura bebeğini emzirebilmesi için ilk altı ay günde üç saat, ikinci altı ayda ise günde bir buçuk saat süt izni verilir. Bu izin kadın işçilerde ise bebeği on iki aydan küçük olanlar için günde bir buçuk saattir. Bu süreyi kadın memur ve kadın işçi hangi saatlerde ve kaç kere kullanacağını kendileri belirler.
- Kadın memura analık izni süresinin bitiminden sonra isterse yirmidört aya kadar ücretsiz izin verilir. Bu süre kadın işçilerde altı aydır. Evlatlık alan kadın memur ve kadın işçilerde aynı hakları kullanır (657 Sayılı DMK 1965, 4857 sayılı İK 2003).

3.Gereç ve Yöntem

3.1.Araştırmanın Tipi

Araştırma İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği (The Workplace Breastfeeding Support Scale-WBSS)'nin Türkiye için geçerlik ve güvenilirliğini saptamak amacıyla yapılmış metodolojik-tanımlayıcı-kesitsel türde psikometrik bir çalışmadır.

3.2.Yeri ve Zamanı

Çalışma, 01.02.2018-10.01.2019 tarihleri arasında İstanbul S.B.Ü. Ümraniye Eğitim ve Araştırma Hastanesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Poliklinikleri'nde yapılmıştır. Bu birimde doğumdan başlayarak, tüm çocukluk dönemi hastalıkları ve sağlam çocuk izlemi, muayene, tetkik ve tedavileri hafta içi her gün saat 08:15 ve 16:30 arasında yapılmaktadır. Birimde 3-12 ay arasında olan çocuk izlemi ayda ortalama 720'dir.

3.3.Araştırmanın Evreni

Araştırma evrenini geçerlik ve güvenilirlik çalışması için 01.02.2018-10.01.2019 tarihleri arasında Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ümraniye Eğitim ve Araştırma Hastanesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Poliklinikleri'ne 3-12 aylık bebeklerini muayeneye getiren ve çalışan anneler oluşturmuştur.

3.4.Araştırmanın Örnekleme

Literatürde örneklem büyüklüğünün belirlenmesinde geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları için, 5'ler, 10'lar veya 100'ler kuralı kapsamında çalışmaya alınacak örneğin ölçekteki bulunan madde sayısının en az 5 ya da 10 katı olmasının uygun olduğu belirtilmektedir (Tavşanlı, 2002). Çalışma kapsamında incelenmiş olan ölçek 12 maddeden oluşmaktadır; bu nedenle geçerlik ve güvenilirlik çalışması için ölçekte

bulunan madde sayısının on katından daha fazla sayıda örneğe ulaşılması hedeflenmiş, doğrulayıcı ve açıklayıcı faktör analizinin daha uygun şartlarda yapılabilmesi için örnek sayısı olarak 250 anne çalışma kapsamına alınmış ve bu annelerden 40'ına test-tekrar test uygulanmıştır.

3.4.1. Araştırmaya Dâhil Edilme Kriterleri

Araştırmaya katılacak annelerin

- 3-12 aylık bebeği olması,
- Halen herhangi bir işte çalışıyor olması,
- Halen bebeğini emziriyor olması,
- Annenin ve bebeğin emzirmeye engel bir sağlık probleminin olmamasının uygun olduğu düşünülmüştür.

3.4.2. Araştırmada Dışlanan Kriterler

Çalışmayan ve çalıştığı halde rapor, izin vb. nedeni ile aktif olarak çalışmaya başlamayan anneler dâhil edilmemiştir.

3.5. Bağımlı ve Bağımsız Değişkenler

Çalışma Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği'nin Türkçe Psikometrik Özellikleri'nin belirlenmesi amacı ile yapılmış psikometrik bir çalışma olduğu için bağımlı ve bağımsız değişkeni bulunmamaktadır.

3.6. Veri Toplama Yöntemleri

Araştırma verileri S.B.Ü. Ümraniye Eğitim ve Araştırma Hastanesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Poliklinikleri'ne başvuran 3-12 aylık bebekleri olan çalışan annelerle yüz yüze görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Araştırma ile ilgili bilgi verilip araştırmaya katılmak isteyen annelerden bilgilendirilmiş onam formu alınmıştır. Anketlerin doldurulması ortalama 10 dakikalık bir sürede tamamlanmıştır. Araştırma kapsamına alınan 250 anneden ikinci uygulamayı kabul eden 40 anneye iki hafta sonra aynı ölçek formu telefon ile görüşülerek tekrar uygulanmıştır.

3.7. Kullanılan Gereçler

Araştırmada kullanılan veri toplama gereçleri;

- Sosyodemografik Özelliklere İlişkin Soru Formu (EK-I)
- Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği (EK-III) kullanılmıştır.

3.7.1. Sosyodemografik Özelliklere İlişkin Soru Formu

Annelerin sosyodemografik özelliklerini tespit etmek için oluşturulmuş soru formu 24 madde içermektedir. Formda annelerin sosyodemografik özellikleri, doğum şekli, bebeklerini emzirme durumları, ek gıdaya başlama durumları ve istekleri, meslekleri ve işe başlama durumlarına yönelik sorular yer almıştır.

3.7.2. Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği

Ölçek Yeon Bai ve arkadaşları tarafından emzirme desteğini ölçmek için geliştirilmiş ve 12 maddeden oluşmaktadır. Emzirme desteği 7 puanlı likert ölçeğine göre değerlendirilmiştir. Likert ölçeği, 1:kesinlikle katılmıyorum ile 7:kesinlikle katılıyorum arasında değişmekte olup ölçekte toplam puan arttıkça emzirme desteği de artmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 12 ve en yüksek puan 84'tür. Ölçek puanı yükseldikçe emzirme desteği algısı artmaktadır. Ölçek (EK-II)'de gösterilmektedir.

Ölçeğin Cronbach alfa katsayısı $\alpha = .77$ ve $r = 0.86$ bulunmuştur. İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği'nin geliştirilme nedeni araştırmacılar tarafından; “günümüzde, bir annenin iş yerinde emzirme desteği ile ilgili algısını değerlendirmek için geçerli bir araç mevcut değildir bu yüzden bu çalışmanın amacı, bu tür bir aracın psikometrik özelliklerini geliştirmek, araştırmak ve ölçeğin güvenilirliğini ve geçerliğini oluşturmak önemlidir” olarak belirlenmiştir.

Ölçek İngilizce olarak geliştirilmiştir ve İngilizce dili için geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Ölçek henüz başka dillere uyarlanmamıştır.

Ölçeğin yapı geçerliliği faktör analizi yapılarak değerlendirilmiştir. Kabul edilebilir bir faktör analizi için 0.6'dan daha yüksek bir KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) değeri gerekmiştir. Örnekleme yeterliliğinin KMO ölçütü 0.71'dir ve bu veriler üzerinde faktör analizi kullanmayı desteklemektedir.

WBSS'nin yapı geçerliliği, ölçeğin toplam varyansının % 62.1'ini oluşturan dört faktörün çıkarılmasıyla oluşturulmuştur. Bu dört faktör, iş yerlerinde emzirme desteği algısının dört boyutu olarak yorumlanabilir: teknik destek, çevre desteği, tesis desteği ve iş arkadaşı desteği.

Ölçeğin alt boyutlarından olan teknik destek; 1,2 ve 3.maddelerinden, çevre desteği boyutu ölçeğin; 4,5 ve 6.maddelerinden, tesis desteği boyutu; 7,8 ve 9.maddelerinden ve iş arkadaşı desteği boyutu ise; 10, 11 ve 12.maddelerinden oluşmaktadır.

3.8.Verilerin Analizi ve Değerlendirme Teknikleri

Araştırma verilerinin analizlerinin yapılmasında bilgisayarda SPSS (Statistical Package for Social Science) 22.0 ve LISREL 8.4 istatistik programları kullanılmıştır.

1. Çalışmanın geçerlik ve güvenilirlik aşamasına katılan annelere yönelik tanıtıcı bilgiler sayı, yüzde olarak verilmiştir.
2. Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği'nin Türkçe Psikometrik Özellikleri çalışmasının geçerlik ve güvenilirlik analizleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği'nin Türkçe Psikometrik Özellikleri Çalışmasının Geçerlik ve Güvenirlik Analizleri

Ölçeğin Geçerlik Analizleri	Dil Geçerliği	1.Ölçeğin Uzmanlar Tarafından Türkçeye Çevrili 2.Geri Çeviri
	İçerik Geçerliği	1.Kapsam Geçerlik İndeksi 2. Davis Tekniği
	Yapı Geçerliği	1.Kaiser Mayer Olkin 2. Barlett Sphericity Test 3. Açıklayıcı Faktör Analizi 4.Doğrulayıcı Faktör Analizi
Ölçeğin Güvenirlik Analizleri	Zamana Karşı Değişmezlik: Test Tekrar Test Güvenirliği	1.Pearsons's Momentler Çarpımı 2. Intraclass Correlation Coefficient
	İç Tutarlık	1.Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayısı 2.Madde Toplam Puan Korelasyonu 3.İki Yarım Test Güvenirliği

3.9.Süre Ve Olanaklar

Tablo 2’de araştırma sürecine ilişkin zaman çizelgesine yer verilmiştir. Araştırma 2017 yılında başlamış, 2019 yılında veri toplama ve değerlendirme aşamaları tamamlanmıştır.

Tablo 2: Araştırmanın Zaman Çizelgesi

YAPILAN ÇALIŞMALAR	Ağu stos 2017	Eylül 2017	Eki m 2017	Kasım 2017	Aralık 2017 Ocak 2018	Şubat 2018 Ocak 2019	Ocak Haziran 2019	Ağustos 2019
Literatür İnceleme, Araştırmanın Adının ve Desenin Belirlenmesi	X	X						
Araştırma Önerisinin Hazırlanması			X					
Araştırma Önerisi Sunma ve Gerekli Düzeltilmelerin Yapılması				X				
Etik Kurul Başvurularının Yapılması					X			
Veri Toplama Süreci						X		
Veri Girişi ve Analizi							X	
Rapor (Tez) Yazma							X	
Tez Savunması								X

3.10.Etik Açıklamalar

Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği'nin Türkiye'ye uyarlanması için ölçeği geliştiren Yeon Bai ve arkadaşlarından mail ile izin alınmıştır (EK IV).

Araştırmanın gerçekleştirilmesi için araştırma verilerinin toplanacağı SBÜ Ümraniye Eğitim ve Araştırma Hastanesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan etik kurul izni alınmıştır (EK VI).

Araştırma verilerinin toplanacağı SBÜ Ümraniye Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nin bağlı bulunduğu İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü'nden gerekli izin alınmıştır (EK VII).

Araştırma örnekleminde belirtilen kriterlere uyan ve çalışmaya katılmayı onaylayan annelerden yazılı ve sözel onamları alınmıştır (EK VIII).

4.Bulgular

“Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği'nin Türkçe Psikometrik Özellikleri” araştırmasının bulguları üç aşamada değerlendirilmiştir. Bunlar ;

- Araştırmaya katılan annelerin sosyodemografik özelliklerine ilişkin bulgular,
- Ölçeğin geçerlik çalışmasına ilişkin bulgular,
- Ölçeğin güvenirlik çalışmasına ilişkin bulgulardır.

4.1.Çalışmaya Katılan Annelerin Sosyodemografik Özelliklerine İlişkin

Bulgular

Çalışma 01.02.2018-10.01.2019 tarihleri arasında toplam 250 çalışan anne ile gerçekleştirilmiş ve anket formları doldurulmuştur. Anket formunda sosyodemografik özellikleri ; annelerin genel özellikleri, bebeği ile ilgili özellikleri, ek gıdaya başlama ve endişe yaşanan durumlar incelenmiştir. Çalışmaya katılan annelerin genel özelliklerinin dağılımı Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3: Çalışan Annelerin Tanıtıcı Özellikleri

ÖZELLİKLER	N=250	%100
<u>Yaş</u>	20-44	30,12±4,65
<u>Medeni Durum</u>		
Bekar	1	0,4
Evli	249	99,6
<u>Evde Kimlerle Yaşadığı</u>		
Yalnız	2	0,8
Eşim ve Ben	6	2,4
Eşim ve Çocuklarım	214	85,6
Eşim ve Ailesi	18	7,2
Eşim ve Akrabalarımız	10	4
<u>Eğitim Durumu</u>		
İlkokul Mezunu	23	9,2
Ortaokul Mezunu	25	10
Lise Mezunu	56	22,4
Üniversite ve Üzeri	146	58,4
<u>Eşinin Eğitim Durumu</u>		
İlkokul Mezunu	32	12,8
Ortaokul Mezunu	28	11,2
Lise Mezunu	66	26,4
Üniversite ve Üzeri	124	49,6
<u>Toplam</u>	250	100

Çalışan annelerin yaşları 20 ile 44 arasında değişmekte olup, yaş ortalaması 30.12±4.65'dir. Çalışmaya alınan annelerin %0,4'ü bekâr, %99,6'sı evlidir. %0,8'i

yalnız yaşamakta, %2,4'ü eşi ile %85,6'sı eşi ve çocukları ile %7,2'si eşinin ailesi ile ve %4'ü eşi ve akrabaları ile yaşamakta olduğunu belirtmiştir (Tablo 3).

Çalışan annelerin %9,2'si ilkokul, %10'u ortaokul, %22,4'ü lise ve %58,4'ü üniversite ve üzerinden mezundur. %12,8'inin eşi ilkokul, %11,2'sinin ortaokul, %26,4'ünün lise ve %49,6'sı üniversite ve üzerinden mezun olduğunu ifade etmiştir (Tablo 3).

Tablo 4: Çalışan Annelerin Sosyal Güvence ve İşi İle İlgili Özellikleri

ÖZELLİKLER	N=250	%100
<u>Sosyal Güvence Durumu</u>		
Güvencem Yok	7	2,8
Emekli Sandığı	44	17,6
Bağ-Kur	8	3,2
SSK	188	75,2
Diğer	3	1,2
<u>Ailenin Toplam Aylık Geliri</u>		
Gelir Giderden Az	42	16,8
Gelir Gidere Denk	155	62
Gelir Giderden Fazla	53	21,2
<u>Meslek Grupları</u>		
Yöneticiler	5	2
Profesyonel Meslekler	82	32,8
Ortak Çalışma Alanına Sahip Teknik Meslekler	4	1,6
Büro ve Sekreterlik Meslekleri	71	28,4
Ustalık Becerileriyle İfade Edilen Meslekler	23	9,2
Kişisel ve Koruma Hizmeti Meslekleri	16	6,4
Satışla İlgili Meslekler	30	12
Fabrika ve Makine İşletme İle İlgili Meslekler	4	1,6
Diğer Meslekler	15	6

<u>İş verinde Çalışma Süresi</u>		
5 Yıldan Az	151	60,4
5-10 Yıl	80	32
10 Yıldan Fazla	19	7,6
<u>Günlük Çalışma Saati</u>		
6 Saat ve Altı	94	37,6
8 Saat	108	43,2
9 Saat ve Üzeri	48	19,2
<u>Doğumdan Sonra İşe Başlama Zamanı</u>		
İlk 4 Ay	133	53,2
5-7 Ay	51	20,4
7 Ay ve Üzeri	66	26,4
<u>Toplam</u>	250	100

Tablo 4 'te görüldüğü gibi çalışan annelerin %2,8'inin sosyal güvencesi yokken, %17,6'sının emekli sandığı, %3,2'sinin bağ-kur, %75,2'sinin SSK ve %1,2'sinin diğer sosyal güvenceleri vardır. %16,8'inin ailesinin geliri giderden az iken, %62'sinin geliri gidere denk ve %21,2'sinin geliri giderden fazladır.

Çalışan annelerin %2'si yönetici grubunda, %32,8'i profesyonel meslek grubunda, %1,6'sı ortak çalışma alanına sahip teknik meslekler grubunda, %28,4'ü büro ve sekreterlik meslekleri grubunda, %9,2'si ustalık becerileri ile ifade edilen meslekler grubunda, %6,4'ü kişisel ve koruma hizmeti meslekleri grubunda, %12'si satışla ilgili meslekler grubunda, %1,6'sı fabrika ve makine işletme ile ilgili meslekler grubunda ve %6'sı diğer meslekler grubundadır.

Çalışan annelerin %60,4'ünün işyerinde çalışma süresi 5 yıldan az iken, %32'sinin 5-10 yıl arasında ve %7,6'sının 10 yıldan fazladır. %37,6'sının günlük çalışma saati 6 saat ve altında iken, %43,2'sinin 8 saat ve %19,2'sinin 9 saat ve üzerindedir. %53,2'si doğumdan sonra ilk 4 ay içinde işe başlarken, %20,4'ü 5-7 ay içinde ve %26,4'ü 7 ay ve üzerinde işe başlamıştır (Tablo 4).

Tablo 5: Çalışan Annelerin Bebek ile İlgili Özellikleri

ÖZELLİKLER	N=250	%100
<u>Bebek yaşı (ay)</u>	3-12	7,08±3,32
<u>Bebek cinsiyeti</u>		
Kız	112	44,8
Erkek	138	55,2
<u>Doğum Sekli</u>		
Sezaryen	162	64,8
Normal Doğum	88	35,2
<u>Bebegi Günde Emzirme Sayısı</u>		
1 Kez	4	1,6
2 Kez	8	3,2
3 Kez	18	7,2
4 Kez	19	7,6
5Kez	27	10,8
6 Kez	34	13,6
7 ve üzeri	140	56
<u>Bebegi En Çok Emzirme Saatleri</u>		
Sabah Saatlerinde	36	14,4
Öğlen Saatlerinde	39	15,6
Akşam Saatlerinde	175	70
<u>Bebegin Yalnızca Anne Sütü İle Beslenme Süresi</u>		
Hiç	10	4
Doğum-3 Ay	59	23,6
3-6 Ay	154	61,6
6-12 Ay	27	10,8

<u>Bebeğine su dahil anne sütünden başka hiçbir şey vermeden yalnızca anne sütü ile beslemeyi düşünme süresi</u>		
3-6 Ay	218	87,2
6-12 Ay	24	9,6
12-18 Ay	5	2
18-24 Ay	3	1,2
<u>Ek gıdaya başlama durumu (n=249)</u>		
Evet	161	64,7
Hayır	88	35,3
<u>Başlama zamanı (n=165)</u>		
İlk 6 Ay	73	44,2
6-9 Ay	92	55,8
<u>Bebeği ek gıdalarla birlikte anne sütü ile beslemeyi düşünme süresi</u>		
12 Aya Kadar	34	13,6
18 Aya Kadar	43	17,2
24 Aya Kadar	173	69,2
<u>Toplam</u>	250	100

Çalışmaya katılan annelerin bebeklerinin yaşları 3 ile 12 ay arasında değişmekte olup, ortalaması 7.08 ± 3.32 aydır. Bebeklerin %44,8'i kız, %55,2'si erkektir ve %64,8'inin doğum şekli sezaryen iken, %35,2'sinin normal doğumdur. Annelerin %1,6'sı günde bir kez bebeklerini emzirirken, %3,2'si 2 kez, %7,2'si 3 kez, %7,6'sı 4 kez, %10,8'i 5 kez, %13,6'sı 6 kez ve %56'sı 7 kez ve üzerinde emzirdiğini belirtmiştir. Çalışan annelerin %14,4'ü en çok sabah saatlerinde, %15,6'sı öğlen saatlerinde, %70'i akşam saatlerinde emzirdiklerini belirtmiştir. Bebeklerin %4'ü yalnızca anne sütüyle iç beslenmezken, %23,6'sı doğumdan sonraki ilk 3 aya kadar,

%61,6'sı 3-6 ay arasında ve %10,8'i 6-12 ay arasında anne sütü ile beslenmiştir (Tablo 5).

Annelerinin %87,2'si bebeklerini su dâhil anne sütünden başka hiçbir şey vermeden yalnızca anne sütü ile 3-6 ay arasında beslemeyi düşünürken, %9,6'sı 6-12 ay arasında, %2'si 12-18 ay arasında ve %1,2'si 18-24 ay arasında beslemeyi düşünmektedir. Çalışan annelerin %64,7'si ek gıdaya başlamayı düşünürken, %35,3'ü düşünmemektedir. Çalışan annelerin %44,2'si ilk 6 ayda ek gıdaya başlamış, %55,8'i 6-9 ay arasında başlamıştır. Annelerin %13,6'sı ek gıdalarla birlikte anne sütü ile 12 aya kadar beslemeyi düşünürken, %17,2'si 18 aya kadar ve %69,2'si 24 aya kadar beslemeyi düşünmektedir (Tablo 5).

Tablo 6: Ek Gıdaya Başlama Nedenlerinin, Endişe Edilen Durumların ve Yaşanılan Durumların Dağılımı

ÖZELLİKLER	N=250	%100
<u>Ek Gıdaya Başlama Nedenleri</u>		
Sütümün Yetersiz Olması	57	22,8
Bebeğimin veya Benim Hasta Olmam	11	4,4
Bebeğimin Doymaması	36	14,4
Çalışma Koşullarından Dolayı	28	11,2
Bebeğimin 6 Aydan Büyük Olması	73	29,2
<u>Endişe Yaşanılan Durumlar</u>		
Doğum sonu ücretli izin süresinin kısa olması	174	69,6
Ekonomik nedenlerle istediğim kadar ücretsiz izin alamama	152	60,8
Evimin iş yerine uzak olmasının süt izni kullanmaya engel olması	74	29,6
Süt izni süresinin yetersiz olması	141	56,4
İş yerinde süt sağma ve emzirme için koşulların uygun olmaması	107	42,8
İşe başlarken bebeğimin bakımı ve beslenmesi konusunda	142	56,8
Hiçbiri	21	8,4

<u>Yaşanılan Durumlar</u>		
İşveren tutumları süt izni ve ücretli izin süresini sınırlıyor	61	24,4
Ücretsiz izin kullanılmasında bebek bakımı ve emzirme için yaşantımda değişiklikler yapıyorum	99	39,6
Annelik nedeniyle işten çıkarılma korkusu yaşıyorum	40	16
Statü değişikliği	30	12
Hepsi	8	3,2
Hiçbiri	99	39,6
<u>Toplam</u>	250	100

Çalışan annelerin %22,8 sütünün yetersiz olması sebebiyle, %4,4'ü bebeğinin veya kendinin hasta olması sebebiyle, %14,4'ü bebeğinin doymaması sebebiyle, %11,2'si çalışma koşullarından dolayı ve %29,2'si bebeğinin 6 aydan büyük olması sebebiyle ek gıdaya başlamış olduğu tespit edilmiştir (Tablo 6).

Tablo 6'da görüldüğü gibi çalışan annelerin %69,6'sı doğum sonrası ücretli izin süresinin kısa olmasından, %60,8'i ekonomik nedenlerle istediği kadar ücretsiz izin almamasından, %29,6'sı evinin işyerine uzak olmasının süt izni kullanmasına engel olmasından, %56,4'ü süt izni süresinin yetersiz olmasından, %42,8'i iş yerinde süt sağma ve emzirme için koşulların uygun olmamasından, %56,8'i işe başlarken bebeğinin bakımı ve beslenmesinden endişe duymaktayken, %8,4'ü hiçbir şeyden endişe duymadığını belirtmiştir.

Çalışan annelerin %24,4'ünün işverenin tutumunun süt iznini ve ücretli izin süresini sınırlamış, %39,6'sı ücretsiz izin kullanmasında bebek bakımı ve emzirme için yaşantısında değişiklikler yapmış, %16'sı annelik nedeniyle işten çıkarılma korkusu yaşamış, %12'sinin statü değişikliği olmuş, %3,2'si hepsini yaşamakta ve %39,6'sı hiçbirini yaşamamakta olduğunu belirtmiştir (Tablo 6).

4.2.Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği'nin Geçerlik ve Güvenirliğine İlişkin Bulgular

“Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği” Yeon Bai ve arkadaşları tarafından emzirme desteğini ölçmek için geliştirilmiş ve 12 maddeden oluşan bir

ölçektir. Bu çalışmada çalışan annelere ölçeğin Türkçe formu uygulanmıştır. Geçerlik ve güvenilirlik bulguları aşağıda sunulmuştur.

4.2.1.Geçerlik Çalışmasına İlişkin Bulgular

Bu bölümde ölçeğin sırasıyla dil, kapsam (içerik), ve yapı geçerliği ile ilgili bulgular incelenmiştir.

4.2.1.1.Dil Geçerliğine İlişkin Bulgular

Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Desteği Ölçeği'nin Türkiye'de uygulanabilmesi için öncelikle dil geçerliliği yapılmıştır. Ölçek İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümü mezunu bir dil bilimci ve emzirme konusunda çalışmaları bulunan iki öğretim görevlisi tarafından Türkçeye çevrilmiştir ve sonra ölçekte uygun ifadeler seçilip Türkçe versiyonu hem Türkçeye hem de İngilizceye hâkim bir dil bilimci tarafından tekrar (geri çeviri) İngilizceye çevrilmiştir. Gerekli düzenlemeler yapıp son hali verilmiştir.

Dil geçerliği sağlandıktan sonra ise örneklem grubunda bulunmayan, ancak örnek grubundaki annelere benzer özelliklerdeki 10 anneye ön uygulaması yapılmıştır. Ön uygulamada ölçeğin anlaşılabilir olduğu görülmüş ve uygulanmaya başlanmıştır.

4.2.1.2. Kapsam (İçerik) Geçerliğine İlişkin Bulgular

Çalışmada orjinal ölçek formu ve Türkçeye çevirisi yapılan formdaki maddelerin eşdeğer olup olmadığını belirlemek için üç uzmandan görüş alınmıştır (EK V). Ölçeğin orjinal ve Türkçeye çevrilmiş formu verilmiş ve ölçeğin maddelerinin uygunluğunun değerlendirmeleri için Davis tekniğine uygun olarak her bir madde için 1 ile 4 arasında "1: Madde Özelliği Temsil Etmez, 2: Maddenin Oldukça Düzeltilmeye İhtiyacı Var, 3: Maddenin Biraz Düzeltilmeye İhtiyacı Var, 4: Madde Özelliği Temsil Ediyor" bir puan vermeleri istenmiştir. Ölçekteki her madde için 3 ve 4 puan veren uzman sayısı toplam uzman sayısına bölünmesiyle ölçeğin kapsam geçerlik indeksi hesaplanmıştır. Tablo 7 'de KGİ değerleri sunulmuştur.

Tablo 7: Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği'nin İçerik Geçerliğine Ait Uzman Görüşlerinin İncelenmesi

Maddeler	Madde Özelliği Temsil Etmez	Maddenin Oldukça Düzeltilmeye İhtiyacı Var	Maddenin Biraz Düzeltilmeye İhtiyacı Var	Madde Özelliği Temsil Ediyor	Kapsam Geçerlik İndeksi
Madde 1	0	0	0	3	1,000
Madde 2	0	0	0	3	1,000
Madde 3	0	0	0	3	1,000
Madde 4	0	0	0	3	1,000
Madde 5	0	0	1	2	1,000
Madde 6	0	0	1	2	1,000
Madde 7	0	0	1	2	1,000
Madde 8	0	0	1	2	1,000
Madde 9	0	0	1	2	1,000
Madde 10	0	0	1	2	1,000
Madde 11	0	0	0	3	1,000
Madde 12	0	0	0	3	1,000
TOPLAM					1,000

Uzmanların görüşlerinin değerlendirmesinde Davis tekniğine göre uyum oranı 0.80 üzerinde olduğu için uzman görüşleri arasında uyum olduğuna karar verilmiştir.

4.2.1.3. Yapı Geçerliğine İlişkin Bulgular

Ölçeğin dil ve içerik geçerliğinden sonra yapı geçerliği incelenmiştir.

4.2.1.3.1. Açıklayıcı Faktör Analizi

Ölçeğin yapısal geçerliliğinin sınanması amacıyla AFA yapılmıştır. Faktör analizi için Temel Bileşenler Analizi ve Varimax Döndürme yaklaşımları uygulanmıştır.

Ölçeğin KMO değeri 0.846 bulunmuştur. Bu da örneklemin yeterli olduğunu göstermektedir. Barlett testi sonucu ($\chi^2=1159.827$; $df=66$, $p=0.000$) anlamlı bulunmuştur. Bu da veri grubunun faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir.

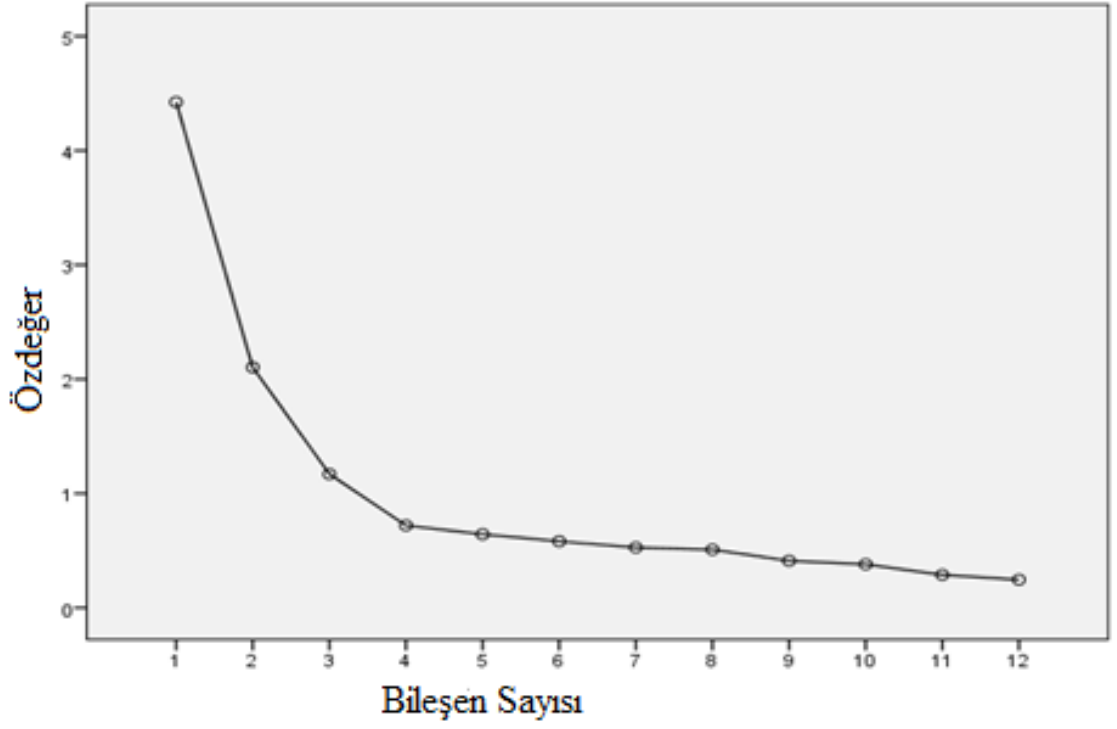
Varimax Döndürme ile uygulanan AFA sonucunda ölçek maddeleri dört faktörde toplanmıştır. Bu dört faktör toplam varyansın %70.14'ünü açıklamaktadır (Tablo 8). Faktör yapılarına ait durum yamaç grafiği ile de aşağıda sunulmuştur. Özdeğer belirlemede %5' alt sınır kullanılmıştır (Grafik 1).

Tablo 8: Özdeğerler ve Açıklanan Varyans Yüzdesi (N=250)

Ölçek Maddeleri	İlk Özdeğerler			Kare Yükleri Toplamının Çıkarılması		
	Toplam	Varyans %	Kümülatif %	Toplam	Varyans %	Kümülatif %
1	4,424	36,864	36,864	4,424	36,864	36,864
2	2,103	17,527	54,39	2,103	17,527	54,39
3	1,17	9,748	64,139	1,17	9,748	64,139
4	0,72	5,999	70,137	0,72	5,999	70,137
5	0,643	5,357	75,495			
6	0,581	4,843	80,338			
7	0,527	4,391	84,729			
8	0,509	4,238	88,967			
9	0,41	3,421	92,387			
10	0,38	3,167	95,555			
11	0,288	2,399	97,954			
12	0,246	2,046	100			

Ekstraksiyon yöntemiyle: Temel Bileşenler Analizi

Yamaç Grafiği

Grafik 1: Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği'ne Ait Yamaç Grafiği

Çalışmada ölçeğin maddelerinin dağılımı değerlendirilmiş, maddelerin güçlü korelasyona sahip olduğu belirlenirken maddeler döndürölmüş bileşenler matrisi ile belirlenmiştir.

Tablo 9: Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği'nin Döndürülmüş Bileşenler Matrisi

Ölçek Maddeleri	Faktörlere Göre Madde Yük Değerleri			
	Faktör 1 Çevresel Destek	Faktör 2 İş arkadaşı Desteği	Faktör 3 Tesis Desteği	Faktör 4 Teknik Destek
Madde 1	0,428	0,078	0,205	0,702
Madde 2	0,208	0,175	0,105	0,832
Madde 3	0,776	0,154	-0,057	0,372
Madde 4	0,733	0,392	-0,041	0,194
Madde 5	0,673	0,108	0,457	-0,012
Madde 6	0,783	0,268	0,035	0,323
Madde 7	-0,018	0,066	0,801	0,043
Madde 8	0,111	-0,02	0,772	0,192
Madde 9	0,027	-0,09	0,763	0,023
Madde 10	0,184	0,733	0,006	0,244
Madde 11	0,101	0,853	-0,063	0,028
Madde 12	0,319	0,767	0,038	0,041

Tablo 9’da belirtildiği şekilde maddelerin faktör yükleri 0.673-0.853 arasında bulunmuştur. Ölçek maddelerinin dört faktör altında toplandığı belirlenmiştir. “1 ve 2” numaralı maddeler Faktör 4 (Teknik destek); “3, 4, 5 ve 6” numaralı maddeler Faktör 1 (Çevresel destek); “7, 8 ve 9” numaralı maddeler Faktör 3 (Tesis desteği); “10, 11 ve 12” numaralı maddeler Faktör 2 (İş arkadaşı desteği) ‘de toplanmıştır (Tablo 9).

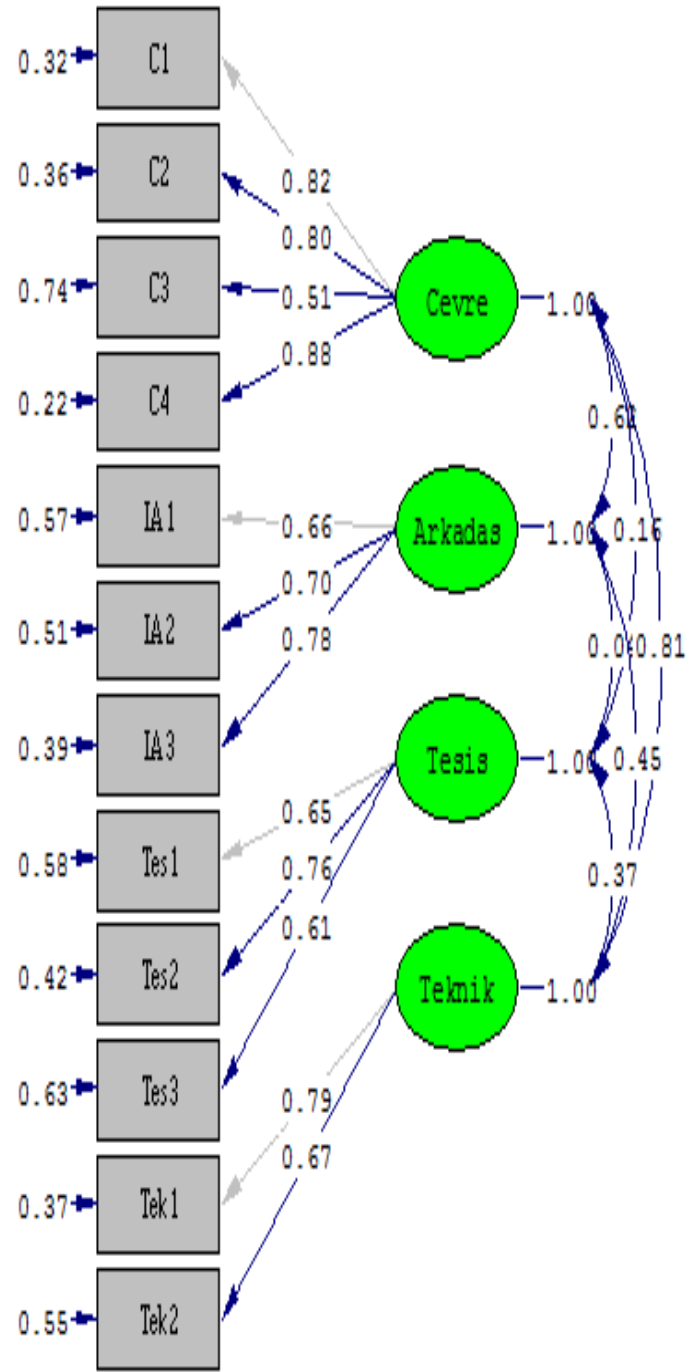
4.2.1.3.2. Doğrulayıcı Faktör Analizi

Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği'nin yapı geçerliği AFA ile oluşan faktörlerin uyumunu doğrulamak için DFA yapılmıştır.

Tablo 10: Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği Ölçüm Modeli Sonuçları

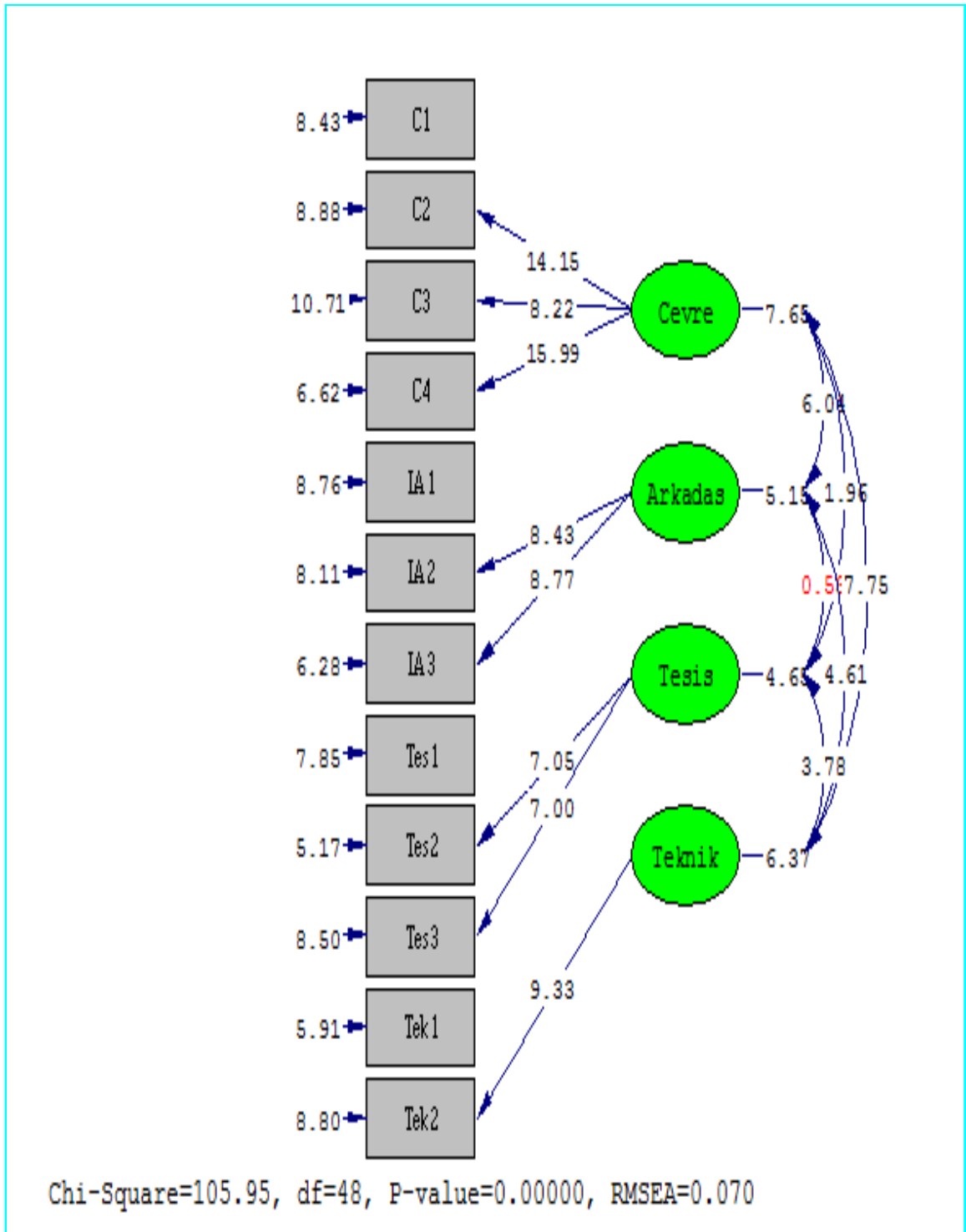
Faktör/Madde	Standartlaştırılmış Yükler	t-değeri	R ²
Çevre desteği			
C1 (Madde 3)	0,82	-	0,67
C2 (Madde 4)	0,80	14,15	0,64
C3 (Madde 5)	0,51	8,22	0,26
C4 (Madde 6)	0,88	15,99	0,77
İş arkadaşı desteği			
IA1 (Madde 10)	0,66	-	0,44
IA2 (Madde 11)	0,70	8,43	0,49
IA3 (Madde 12)	0,78	8,77	0,61
Tesis desteği			
Tes1 (Madde 7)	0,65	-	0,42
Tes2 (Madde 8)	0,76	7,05	0,58
Tes3 (Madde 9)	0,61	7,00	0,37
Teknik destek			
Tek1 (Madde 1)	0,79	-	0,62
Tek2 (Medde 2)	0,67	9,33	0,45

Standartlaştırılmış yükler her bir gözlenen değişken ile ilgili olduğu gizil değişken arasındaki korelasyonları göstermektedir. Çevre desteği gizil değişkeninin ilk göstergesi ele alındığında (C1) korelasyon katsayısı 0.82'dir. C1' in R^2 ise $(0.82)^2$ 0.67'dir. Çevre desteği faktörüne ilişkin değişkenliğin en çok C4 gözlenen değişkeni tarafından açıklandığı görülmektedir ($R^2=0.77$). İş arkadaşı desteği faktörü en çok IA3 ($R^2=0.61$), Tesis desteği faktörü en çok Tes2 ($R^2=0.58$) ve Teknik destek faktörü en çok Tek1 ($R^2=0.62$) gözlenen değişkenleri tarafından açıklanmaktadır. Ölçüm modeli için bazı uyum ölçütleri Tablo 11'de verilmiştir. R^2 faktör yükünün karesidir. Bir maddenin alt boyutunun % kaçını açıkladığını göstermektedir.

Chi-Square=105.95, df=48, P-value=0.00000, RMSEA=0.070

Grafik 2 : Standartlaştırılmış Yükler Diagramı

Grafik 3 :t Değerleri Diagramı

Path diagramı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı olmayan parametrelerin t – değerleri kırmızı renk ile gösterilmektedir.

Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Desteği Ölçeği'ne ilişkin soruların, DFA sonucundaki standartlaştırılmış yükleri ve t değerleri Tablo 10'da ve Grafik 2 ve Grafik 3 'te görülmektedir. Ölçeğin ülkemiz örnekleminde 12 madde ve dört alt boyuttan oluşan yapıya ait modeli DFA ile değerlendirilmiştir.

Modelin test edilebilmesi için kurulan modelde yer alan boyutlar için uyum ölçümleri, $\chi^2 = 105,95$, $df=48$ düzeltilmeli Ki-kare (χ^2/df)= 2.207 olarak hesaplanmıştır. Modelin uyumu için $0 < \chi^2/df < 3$ şartının sağladığı görülmektedir. Model dört faktör için uygun olarak kabul edilmiştir.

Tablo 11: Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği Ölçüm Modeli Uyum Ölçümleri

Uyum Ölçüsü	Değeri	Uyum
X²/sd	2,207	Kabul Edilebilir
AGFI	0,890	Kabul Edilebilir
GFI	0,930	Kabul Edilebilir
CFI	0,970	İyi Uyum
NFI	0,940	Kabul Edilebilir
NNFI (TLI)	0,960	İyi Uyum
RMSEA	0,070	Kabul Edilebilir
SRMR	0,067	Kabul Edilebilir

Modelin sonuçları incelendiğinde;

Düzeltilmeli ki-kare (X^2/sd), AGFI (Düzenlenmiş İyi Uyum İndeksi), GFI (Uyum İyi Uyum İndeksi), NFI (Normlaştırılmış Uyum İndeksi), RMSEA (Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü) ve SRMR (Standardize Ortalama Hataların Karekökü) uyum ölçümleri sırasıyla 2.207, 0.890, 0.930, 0.940, 0.070 ve 0.067 olup, kabul edilebilir uyum göstermektedir. CFI (Karşılaştırmalı Uyum İndeksi) ve NNFI (Standart Dışı Uyum İndeksi) uyum ölçümleri sırasıyla 0.970 ve 0.960 iyi uyum göstermesi, çalışma verilerinin iyi uyuma sahip olduğu ve dört faktörlü modeli $p < 0.05$ istatistiksel olarak anlamlı ve geçerli olduğunu göstermiştir.

Tabloda bulunmayan uyum ölçütlerinden biri araştırma örnekleminin yeterliliğinin değerlendirildiği “kritik N” (Critical N-CN) değeridir. Ölçüm Modeli için kritik N değeri 171.38 olarak saptanmıştır. Bu sonuç araştırma kapsamına alınan örneklemin yeterli olduğunu göstermektedir.

4.2.2. Güvenirlik Çalışmasına İlişkin Bulgular

Çalışmanın geçerlik analizi ile birlikte güvenirlik analizleri de yapılmış ve aşağıdaki başlıklar altında sunulmuştur.

4.2.2.1. Ölçeğin Zamana Karşı Değişmezliği: Test Tekrar Test Güvenirliğine İlişkin Bulgular

Ölçeğin zamana karşı değişmezliği çalışmaya katılan annelerden ilk ölçek uygulamasından iki hafta sonra tekrar katılmayı kabul eden 40 anne ile telefonda görüşülerek yapılmıştır. Test-tekrar test güvenirliği Pearson's Momentler Çarpımı Korelasyon tekniği ile belirlenmiştir.

Tablo 12: Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği Test -Tekrar Test Uyum Analizi Sonuçları

Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği	İlk Test-Son Test Uyumu		
	ICC	%95 Güven Aralığı (Alt sınır – Üst sınır)	P
1-Süt sağmak için iş yerimde tuvalet/lavabo dışında sakin bir alan rahatlıkla bulabilirim.	0,974	0,952-0,986	0,000*
2-İş yerimde sütümü saklamak için kullanabileceğim bir buzdolabı bulunmaktadır.	0,981	0,964-0,990	0,000*
3-Çalışma saatlerinde süt sağmak için rahatlıkla birkaç mola alabiliyorum.	0,959	0,923-0,978	0,000*
4-Sütümü sağma ihtiyacı duyduğum zamanlarda, beni idare eden destekleyici iş arkadaşlarına sahibim.	0,950	0,908-0,973	0,000*
5-Emzirme iş yerimde yaygın bir durumdur.	0,955	0,916-0,976	0,000*
6-Emzirmeyi destekleyen bir yöneticiye sahibim.	0,930	0,872-0,962	0,000*
7-İş yeri bünyesinde kreş olanağı bulunmaktadır.	0,994	0,988-0,997	0,000*
8-İş yerimde, bebeğimi emzirmek veya	0,962	0,929-0,980	0,000*

süt sağlamak için belirlenmiş bir alan(emzirme odası) bulunmaktadır.			
9-İş yerimde, emziren annelerin kullanması için bir süt sağma pompası bulunmaktadır.	1,000	1,000-1,000	-
10-İş arkadaşlarım, bir bebeğin sağlığı açısından emzirmenin mama ile beslemekten daha iyi olduğu konusunda hemfikirdir.	0,442	0,155-0,660	0,002*
11-Bazen kıyafetlerime süt sızdığımda, iş arkadaşlarım benimle dalga geçmezler.	0,948	0,903-0,972	0,000*
12-İş arkadaşlarım, emzirme deneyimim hakkındaki konuşmalarımı dinlerler.	0,920	0,853-0,957	0,000*

ICC: Pearson korelasyon katsayısı

* $p < 0.05$

Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği maddelerinin test sonuçları ile tekrar test sonuçları arasındaki ilişki madde bazında ICC (Intraclass korelasyon katsayısı) ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda neredeyse tüm maddelerin test ile tekrar test sonuçları arasında uyum saptanmıştır ($p < 0.05$). Sonuçlar Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 13: Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği Alt Boyutlarından Alınan Test-Tekrar Test Puan Ortalamaları ve Korelasyonları (n=40)

Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Desteği Ölçeği Alt Boyutları	Test	Tekrar Test	Z	p	r	p
	Ort±SS (Ortanca)	Ort±SS (Ortanca)				
Çevresel destek	5,19±1,60 (5,5)	5,19±1,47 (5,5)	-0,294	0,769	0,973	0,000*
İş arkadaşı desteği	6,29±1,1 (6,7)	6,43±0,82 (7)	-1,303	0,192	0,898	0,000*
Tesis desteği	1,61±1,24 (1)	1,61±1,25 (1)	-0,137	0,891	0,968	0,000*
Teknik destek	4,75±2,22 (5)	4,75±2,20 (5)	-0,189	0,850	0,988	0,000*

z: Wilcoxon sign test

r: Spearman Rho korelasyon analizi

**p<0.05*

Tablo 13 'te görüldüğü gibi ölçek alt boyutlarında ilk test puanı ile son test puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). İlk test puanı ile tekrar test puanı arasındaki analizlere bakıldığında Çevresel destek %97.3 düzeyinde, İş arkadaşı desteği %89.8 düzeyinde, Tesis desteği %96.8 düzeyinde son olarak Teknik destek alt boyutu ise pozitif yönlü, %98.8 düzeyinde, istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunduğu tespit edilmiştir ($p<0.05$).

4.2.2.2. İç Tutarlık Analizine İlişkin Bulgular

Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği'nin iç tutarlığı analizinde Cronbach Alpha çözümlenmesi ve madde toplam puan korelasyonu değerlendirilmiştir.

4.2.2.2.1. Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği'nin Cronbach α Güvenilirlik Katsayısına İlişkin Bulgular

Ölçek maddelerinin ortalama ve toplam-madde korelasyonları Tablo 14'de verilmiştir.

Tablo 14: Ölçek Maddelerinin Ortalama ve Toplam-Madde Korelasyonları (N=250)

Faktörler	Maddeler	Ort±SS	Medyan	Anti-İmaj Korelasyon	Madde-Toplam Korelasyonu	Madde Silindiğinde Cronbach Alpha
F1	M1	4,38±2,46	5	0,853	0,617	0,798
F1	M2	5,09±2,37	7	0,899	0,523	0,807
F2	M3	4,83±2,11	5	0,852	0,618	0,799
F2	M4	5,55±1,94	7	0,890	0,622	0,800
F2	M5	3,61±2,44	3	0,910	0,569	0,803
F2	M6	5,23±2,06	6	0,869	0,701	0,792
F3	M7	1,94±2,06	1	0,709	0,272	0,828
F3	M8	2,7±2,49	1	0,727	0,359	0,824
F4	M9	1,56±1,69	1	0,747	0,221	0,829
F4	M10	6,05±1,74	7	0,861	0,450	0,814
F4	M11	6,28±1,51	7	0,786	0,332	0,822
F4	M12	5,99±1,6	7	0,853	0,480	0,812

Maddelerin toplam madde korelasyonlarına bakıldığında maddelerin korelasyon değerlerinin pozitif yönlü ve iyi düzeyde olduğu görülmüştür. Ölçeğin Cronbach Alpfa katsayısı 0.824 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 15: Ölçek Alt Boyutlarının Güvenirlik ve İç Tutarlılık Sonuçları (N=250)

Ölçek Alt Boyutları	Min-Maks	Ort±SS	Medyan	Cronbach Alfa
Çevresel destek	1-7	4,8±1,74	5	0,823
İş arkadaşı desteği	1-7	6,11±1,33	7	0,756
Tesis desteği	1-7	2,06±1,67	1	0,703
Teknik destek	1-7	4,74±2,11	5	0,687

Ölçeğin alt boyut puanlarına bakıldığında sırasıyla çevresel için 1 ile 7 puan arasında değişmektedir ve ortalaması 4.8 ± 1.74 , medyanı 5 ve Cronbach Alfa katsayısı 0.823 olarak bulunmuştur. İş arkadaşı desteği için 1 ile 7 puan arasında değişmektedir ve ortalaması 6.11 ± 1.33 , medyanı 7 ve Cronbach Alfa katsayısı 0.756 olarak hesaplanmıştır. Tesis desteği için 1 ile 7 puan arasında değişmektedir ve ortalaması 2.06 ± 1.67 , medyanı 1 ve Cronbach Alfa katsayısı 0.703 olarak belirlenmiştir. Teknik destek için ise 1 ile 7 puan arasında değişmekte olup, ortalaması 4.74 ± 2.11 , medyanı 5 ve Cronbach Alfa katsayısı 0.687 olarak saptanmıştır.

4.2.2.2.2. Madde Toplam Puan Korelasyonu

Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Desteği Ölçeği'nde bulunan 12 madde ve 4 faktörüne ilişkin puan korelasyonları Tablo 16'da verilmiştir.

Tablo 16: Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği Toplam Puanı ile Alt Boyut Puan Korelasyonları

Alt Boyutlar	Maddeler	Madde- Alt Boyut Korelasyonları		Alt Boyut Puan- Ölçek Puan Korelasyonları	
		r	p	r	p
Çevre desteği	Madde 3	0,826	0,000*	0,867	0,000*
	Madde 4	0,783	0,000*		
	Madde 5	0,749	0,000*		
	Madde 6	0,857	0,000*		
İş arkadaşı desteği	Madde 10	0,786	0,000*	0,580	0,000*
	Madde 11	0,718	0,000*		
	Madde 12	0,818	0,000*		
Tesis desteği	Madde 7	0,705	0,000*	0,527	0,000*
	Madde 8	0,917	0,000*		
	Madde 9	0,574	0,000*		
Teknik destek	Madde 1	0,890	0,000*	0,794	0,000*
	Madde 2	0,859	0,000*		

Spearman Rho korelasyon analizi

**p<0.05*

Çalışan annelerde iş yeri emzirme ölçeğinin alt boyutları değerlendirildiğinde çevre desteği alt boyutuna ait korelasyon değerleri 0.749-0.857 arasında; iş arkadaşı desteği alt boyutuna ait korelasyon değerleri 0.718-0.818 arasında; tesis desteği alt boyutuna ait korelasyon değerleri 0.574-0.917 arasında; teknik destek alt boyutuna ait korelasyon değerleri 0.859-0.890 arasında bulunmuştur ($p<0.05$). Alt boyut puan korelasyonları istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği'nin alt boyutlarının toplam ölçek korelasyon katsayıları 0.527-0.867 arasında saptanmıştır ($p<0.05$).

4.2.2.2.3. İki Yarım Test Güvenirliği

Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği'nde bulunan 12 maddeye ait iki yarım test güvenirliği hesaplanmış, ilgili bulgular Tablo 17'de verilmiştir.

Tablo 17: Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği'nin İki Yarım Test Güvenirlik Analizleri

Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Desteği Ölçeği	İki Yarım Test Güvenirlik Analizleri
Guttman Split-Half	0,677
Spearman-Brown	0,632
6 Maddelik Birinci Yarı Cronbach Alfa Değeri	0,847
6 Maddelik İkinci Yarı Cronbach Alfa Değeri	0,581
İki Yarı Arasındaki Korelasyon	0,511
N	250
Madde sayısı	12

Tablo 17'de görüldüğü gibi iki yarım test güvenirlik analizleri; Guttman Split-Half 0.677, Spearman-Brown 0.632, birinci yarı Cronbach Alfa değeri 0.847, ikinci yarı Cronbach Alfa değeri 0.581, iki yarı arasındaki korelasyon ise 0.511 olarak saptanmıştır.

Tüm sonuçlar incelendiğinde Çalışan Annelerde İşyeri Emzirme Destek Ölçeği'nin Türk toplumu için geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu söylenebilir.

5.Tartışma

Bu tez çalışmasında Yeon Bai ve arkadaşları (2008) tarafından geliştirilmiş olan 12 maddelik “Workplace Breastfeeding Support Scale”’in (İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği) Türkçeye uyarlaması ve geçerlik ve güvenirliği yapılmıştır. Örneklem 3-12 aylık bebeği olan ve hala emziren 250 çalışan anne dâhil edilmiştir. Öncelikle dil geçerliği sağlanan ölçekte içerik ve yapı geçerliği değerlendirilmiştir. Daha sonra ise güvenirlik analizleri yapılmıştır. Bu bölümde Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği’nin geçerlik ve güvenirliğine ilişkin bulgular değerlendirilmiştir.

5.1.Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği’nin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması İle İlgili Sosyodemografik Bulguların Tartışılması

Çalışmaya Türkiye'nin İstanbul ilinde S.B.Ü. Ümraniye Eğitim ve Araştırma Hastanesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Polikliniğine bebeklerini muayeneye getiren çalışan anneler katılmıştır.

Literatürde geçerlik ve güvenirlik yapılacak olan çalışmalarda örneklem büyüklüğünün hesaplanmasında, 5’ler, 10’lar veya 100’ler kuralı dikkate alınarak örneklem sayısı ölçekteki madde sayısının en az beş katı veya on katı olması gerektiği belirtilmektedir (Tavşanlı, 2002). Ölçeğin geçerlilik ve güvenirlik çalışması için ölçekte bulunan soru sayısının on katından daha fazla sayıda örneğe ulaşılması hedeflenmiş, doğrulayıcı ve açıklayıcı faktör analizinin daha uygun şartlarda yapılabilmesi için örnek sayısı 250 çalışan anne olarak belirlenmiştir.

Çalışmaya katılan annelerin ortalama yaşı $30,12 \pm 4,65$, %80,8’i lise ve üzeri mezunu olduğunu, %64,8’i sezaryen ile doğum yaptığını belirtmiştir. İnce ve arkadaşlarının Annelerin Emzirme Danışmanlığı Alma Durumları konusunda yaptığı çalışmasında da bu bulgulara benzer şekilde annelerin yaşı $28,5 \pm 5,5$ yıl olarak saptanmıştır. Annelerin % 84,7’si lise ve üzeri eğitim almıştır, doğumların büyük çoğunluğu % 64,0 sezaryen ile gerçekleşmiştir (İnce ve ark 2010). Ölçeğin orijinal formunda annelerin yaş ortalaması $27,7 \pm 5,8$, %93,9’u lise ve üzerinden mezun olmuştur (Bai ve ark 2008).

Annelerin sosyal güvence durumlarına bakıldığında %75,2'sinin SSK kapsamında olduğu, TNSA 2013 raporunda da kadınların %77,1'inin benzer şekilde SSK kapsamında olduğu saptanmıştır.

Çalışmaya dâhil edilen annelerin %14,4'ü bebeklerini sabah saatlerinde, %70'inin ise akşam saatlerinde emzirdiği, çalışan annelerin %88'inin 4 öğün ve üzeri emzirdiği, saptanmıştır. Bu bulgulara benzer şekilde Sökücü ve Aslan (2012)' in çalışmasında da %24,2'si bebeklerini sabah saatlerinde emzirdiği, %66,3'ünün akşam saatlerinde emzirdiği ancak annelerin bu çalışmanın aksine çalışmamızdan farklı olarak çalışan annelerin %51,6'sının 4 öğün üzerinde emzirdiği belirlenmiştir. Çalışan annelerin bebeklerini emzirme ve tensesel temasın büyük ölçüde etkilendiği ancak büyük oranda emzirmeyi sürdürdükleri görülmektedir.

Annelerin ek gıdaya başlama nedenleri incelendiğinde çalışmaya katılan annelerin %14,4'ü bebeğinin doymamasından, %11,2'si çalışma koşulları, %22,8'inin ise sütünün yetersiz olması nedeni ile ek gıdaya başladıklarını belirtmiştir. Sökücü ve Aslan'ın çalışmasında ise annelerin ek gıdaya başlama sebepleri %10,8 oranında bebeğinin doymaması, %26,3 oranında çalışması, %50,9 oranında ise sütünün yetersiz olması belirtilmiştir. Ayrıca Aytekin ve arkadaşlarının çalışmasında da benzer sonuçlar mevcuttur (Sökücü ve Aslan 2012, Aytekin ve ark 2015). Çalık ve arkadaşlarının Annelerin Emzirme Konusunda Uygulamaları ve Etkileyen Faktörler isimli çalışmasında annelerin %27,5 oranında bebeğinin emmek istememesi, %26,0 oranında sütün yetersiz olması ve %20,7 oranında ise işe başlaması sebebiyle altı aydan daha kısa süre anne sütü verdiklerini belirtmişlerdir (Çalık ve ark 2017). Bu sonuçlar incelendiğinde, vaktinden önce ek besine başlayan annelerin daha çok sütünün yetmeyeceği konusunda endişe yaşadıkları görülmektedir. Bu yüzden annelerin ebeler tarafından bebeklerini emzirme konusunda desteklenmesi ve endişelerinin giderilmesi önemlidir.

Çalışan annelerin %44,2'sinin doğumdan sonra ilk 6 ayda ek gıdaya başladığı belirlenmiştir. Tunçel ve arkadaşlarının çalışmasında ise bu oran %41,4 olarak saptanmıştır (Tunçel ve ark 2005). İlk 6 ayda sadece anne sütü verilmesini destekleyen çalışmalara rağmen bu oranın istenilen düzeyin altında olması büyük bir sorundur. Çalışan annelerde erken dönemde ek gıdaya başlama nedenleri arasında yeterince emzirememesi ve süt sağamaması gibi nedenler etkili olabilmektedir.

Çalışma bulgularında tıpkı Özsoy ve arkadaşlarının çalışmasında olduğu gibi annelerin izin süresinin yetersiz olduğu, ücretsiz izin alamadıkları, süt izni süresinin

kısa olduğu, bebeğin bakımı, süt sağma koşullarının uygun olmadığı, işveren haklarını vermediği, işten çıkarılma korkuları olduğu ve statü değişikliği yaşadıkları belirtilmektedir (Özsoy ve ark 2008). Bu durum çalışan annelerin iş koşulları nedeni ile çalışmak ya da emzirmek arasına seçim yapmalarını gerekli kılmakta ve birisini bırakabileceklerini düşündürmektedir.

Çalışmada annelerin işe başlama zamanları sorulmuş ve %53,2'sinin ilk 4 ayda, %20,4'ünün 5-7. aylarda %26,4'ünün ise 7 ay ve üzeri çalışmaya başladıkları tespit edilmiştir. Benzer şekilde Sayıl ve arkadaşlarının çalışmasında annelerin doğum sonrası %58,3'ü ilk 6 ayda işe başladıkları, %20,3'ünün 6-12. aylarda %16,5'inin ise bebek bir yaşını doldurduktan sonra işe başlayacağını belirttikleri saptanmıştır (Sayıl ve ark 2009). Bu durum değerlendirildiğinde annelere yasal olarak verilen on altı haftalık ücretli izin süresinin annelerin yeteri kadar kullanılmadığı görülmektedir.

5.2. Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği'nin Geçerliliği İle İlgili

Bulguların Tartışılması

Geçerlik ölçülmek istenen özelliğin başka özelliklerle karıştırmadan, doğru ve tam ölçülmesidir (Özdamar 2016). Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği'nin geçerliğini saptamak için dil geçerliği, yapı geçerliği ve içerik geçerliği yöntemlerinden yararlanılmıştır.

5.2.1. Dil Geçerliliği İle İlgili Bulgular

Ölçek uyarlama çalışmaları ölçeğin çevirisi ile başlar. Bu ilk aşamada dikkatli olunmalı ve çok önem verilmelidir. Önem verildiği takdirde ölçeğin geçerlik ve güvenilirliği yüksek çıkmaktadır (Gözüm ve Aksayan 2002). Çeviri için seçilecek uzman, asıl ölçeğin kültürü hakkında bilgi sahibi olmalı, ama anadili çevrilecek kültürün dili olmalıdır. Ölçeğin çevirisinde terminolojisi ve konusu hakkında bilgili ve deneyimli olan uzmanlar görev almalıdır (Çapık ve ark 2018).

Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği'nin Türkiye'de uygulanabilmesi için öncelikle benzer ölçekte olduğu gibi (Bai ve ark 2008) dil geçerliliği yapılmıştır. Ölçek araştırmacı tarafından daha sonra da İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümü mezunu bir dil bilimci ve emzirme konusunda çalışmaları bulunan iki öğretim görevlisi

tarafından İngilizce'den Türkçeye çevrilmiştir. Ölçeğin Türkçeye çevrilmesinden sonra ölçekte uygun ifadeler seçilip Türkçe versiyonu hem Türkçeye hem de İngilizceye hâkim bir dil bilimci tarafından tekrar İngilizceye çevrilmiştir. Gerekli düzenlemeler yapıp son hali verilmiştir.

Dil geçerliği sağlandıktan sonra ise örneklem grubunda bulunmayan, ancak örnek grubundaki annelere benzer özelliklerdeki 10 anneye uygulanmıştır. Ön uygulamada ölçeğin anlaşılabilir olduğu görülmüş ve uygulanmaya başlanmıştır.

5.2.2. İçerik Geçerliği İle İlgili Bulgular

İçerik geçerliği ölçekte ölçülmek istenen parametreleri ölçüp ölçmediği ve bunun dışındaki değişik kavramları kapsayıp kapsamadığını değerlendirmek için kullanılır (Gözüm ve Aksayan 2003).

İçerik geçerliğinin değerlendirildiği Davis tekniğinde en az üç en fazla yirmi uzmandan görüş alınır. Bu görüşler arasındaki uyum yüzdesi ile Kapsam Geçerlilik İndeksi hesaplanır. Kullanılan tekniklerden biri olan Davis tekniğinde uzmanlardan her bir madde için “1: Madde Özelliği Temsil Etmez, 2: Maddenin Oldukça Düzeltilmeye İhtiyacı Var, 3: Maddenin Biraz Düzeltilmeye İhtiyacı Var, 4: Madde Özelliği Temsil Ediyor” cevaplarından birisini seçmesi istenir. Uzmanlardan gelen cevaplar her bir maddenin 3 ve 4 puan alması ve %80'in üzerinde olması CVI skorunun iyi olduğunu gösterir. Bu aşamada tüm uzmanlarla iletişimin sağlanması ve sorularına hemen cevap verilmesi önemlidir (Çapık ve ark 2018). Kapsam geçerlik indeksi 3 ve 4 puan veren uzman sayısının toplam uzman sayısına bölünmesi ile bulunmaktadır (Geçkil ve Tikici 2015).

Ölçeğin içerik geçerliği üç uzman tarafından Davis tekniğine uygun olarak dördüncü derecelendirme yöntemiyle belirlenmiştir. Davis tekniğinde en az üç en çok yirmi uzman görüşünün alınması gerektiği belirtilmektedir (Yurdugül 2005, Çapık ve ark 2018). Bu kapsamda çalışmada üç uzman görüşünün alınması yeterli görülmüştür. Buna göre 1 ile 4 arasında “1: Madde Özelliği Temsil Etmez, 2: Maddenin Oldukça Düzeltilmeye İhtiyacı Var, 3: Maddenin Biraz Düzeltilmeye İhtiyacı Var, 4: Madde Özelliği Temsil Ediyor” puan vermeleri istenmiştir. Ölçekteki her madde için üç ve dört puan veren uzman sayısı toplam uzman sayısına bölünerek kapsam geçerlik indeksi hesaplanmıştır. Hesaplanan değer istatistiksel bir ölçütü

karşılaştırılmamaktadır. Bunun yerine uyum oranının 0,80 değerinin üzerinde olması kabul edilmektedir (Yurdugül 2005). Uzmanların görüşlerinin değerlendirmesinde Davis tekniğine göre uyum oranı 0.80 üzerinde olduğu için uzman görüşleri arasında uyum olduğuna karar verilmiştir.

Ölçeğin maddeleri ve ölçeğin geneli için KGİ değeri 1,000 olarak saptanmıştır. Böylece ölçeğin dil ve içerik geçerliği açısından uygun olduğu saptanmıştır. Bu sonuca göre 12 maddelik ölçekteki maddelerin hepsi uygun bulunmuştur ve ölçekten çıkarılmamıştır. Bu sonuçlar ile ölçeğin Türk kültürüne uygun olduğu ve içerik geçerliğini sağladığı söylenebilir.

5.2.3. Yapı Geçerliği İle İlgili Bulgular

Yapı geçerliğinde en çok kullanılan yöntem faktör analizidir. Faktör analizi ölçekteki maddelerin hangi boyutlar altında toplandığını belirleyen işlemdir. Faktör analizinde birbiri ile yüksek uyuma sahip maddelerin toplanması ile temel boyutlar ortaya çıkmaktadır (Gözüm ve Aksayan 2002).

Faktör analizi konusunda önemli çalışmaları bulunan Büyüköztürk (2002) faktör analizini , *“Aynı yapıyı ölçen çok sayıda değişkenden, az sayıda ve tanımlanabilir nitelikte anlamlı değişkenler elde etmeye yönelik çok değişkenli bir istatistiktir. Davranış bilimlerinde duyuşsal bir özelliği, kişilik ve gelişim gibi pek çok özellikleri ölçmek amacıyla geliştirilen araçların yapı geçerliği, faktör analizi kullanılarak incelenebilir”* şeklinde tanımlamıştır. Faktör analizi açıklayıcı veya doğrulayıcı faktör analizleri yapılarak değerlendirilir (Büyüköztürk 2002).

Yeon Bai ve arkadaşları tarafından geliştirilen 12 maddelik Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği'nin yapı geçerliği AFA ve DFA ile yapılmıştır.

5.2.3.1. Açıklayıcı Faktör Analizi İle İlgili Bulgular

Ölçeğin yapısal geçerliliğinin sınanması amacıyla AFA yapılmıştır. Faktör analizi için Temel Bileşenler Analizi ve Varimax Döndürme yaklaşımları uygulanmıştır. İlk önce örneklemin veri analizine uygunluğunu değerlendirmek için KMO testi

yapılmıştır. KMO değeri; 0,90-1,00 arasında ise mükemmel, 0,80-0,89 arasında ise çok iyi, 0,70-0,79 arasında ise iyi, 0,60-0,69 arasında ise orta, 0,50-0,59 arasında ise zayıf ve 0,50'nin altında olduğu zaman ise kabul edilemez olarak kabul edilmektedir (Ercan 2004, Akgül 2005). Bu çalışmada ölçeğin KMO değeri 0.846 saptanmıştır. Bu sonuca göre örneklem büyüklüğünün literatüre göre “çok iyi” olduğu söylenebilir. Yapılan analizlerde Barlett testi sonucu ($\chi^2=1159.827$; $df=66$, $p<0.001$) istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Bunun çalışmada da veri grubunun faktör analizine uygun olduğunu gösterdiği düşünülmüştür. Ölçeğin orijinalinde faktör analizi için kabul edilebilir KMO değerin 0,60'ın üzerinde olması gerektiği belirtilmiş ve KMO değeri 0,71 bulunmuştur (Bai ve ark 2008).

Açıklayıcı faktör analizinde belirlenen faktörler analizde yer alan değişkenlerle ilgili toplam varyansın 2/3'ünü açıklaması gerektiği belirtilmektedir (Büyüköztürk 2002). Çalışmada Varimax Döndürme ile uygulanan Açıklayıcı Faktör Analizi sonucunda ölçek maddeleri dört faktörde toplanmıştır. Bu dört faktör toplam varyansın %70.14'ünü açıklamaktadır. Ölçeğin orijinali de dört alt boyuttan oluşmuştur ve toplam varyansın %62,1'ini açıklamaktadır (Bai ve ark 2008). Literatürde faktör yüklerinin toplam varyansı açıklama oranı en düşük %40 olarak düşünüldüğünde çalışmanın alt sınırın üzerinde olduğu görülmektedir ve ek olarak kabul edilen varyans değerine sahiptir şeklinde yorumlanabilir (Baloğlu ve Karadağ 2008).

Çalışmada maddelerin güçlü korelasyona sahip oldukları maddeler Döndürülmüş Bileşenler Matrisi ile belirlenmiştir. Maddelerin faktör yükleri 0,673-0,853 arasında bulunmuştur. Ölçeğin orijinalinde ise faktör yükleri 0,44-0,85 arasında olduğu belirtilmektedir (Bai ve ark 2008).

Çalışmada ölçekte belirlenen Teknik Destek alt boyutunda ‘süt sağlamak için iş yerimde tuvalet/ lavabo dışında sakin bir alan rahatlıkla bulabilirim’, iş yerimde sütümü saklamak için kullanabileceğim bir buzdolabı bulunmaktadır’ ifadelerini içeren 1 ve 2. maddeler yer almaktadır. Orijinal ölçekte Teknik Destek boyutunda yer alan 3.madde bu çalışmada Çevresel Destek boyutunda değerlendirilmiştir.

Bu çalışmada ölçekte belirlenen Çevresel Destek alt boyutunda ‘çalışma saatlerinde süt sağlamak için rahatlıkla birkaç mola alabiliyorum’, ‘sütümü sağma ihtiyacı duyduğum zamanlarda, beni idare eden destekleyici iş arkadaşlarına sahibim’, ‘emzirme iş yerimde yaygın bir durumdur’, ‘emzirmeyi destekleyen bir yöneticiye sahibim’ ifadelerini içeren 3, 4, 5 ve 6. maddeler yer almaktadır. Orijinal ölçekte 4, 5, 6. maddeler Çevresel Destek alt boyutunda toplanmıştır. Faktör yüklerinin

hesaplandığı alt boyutlarda orijinal ölçekten farklı olarak 3.madde Teknik Destek boyutundan Çevresel Destek boyutuna geçmiştir ve başlık açısından bu alt boyuta geçmesinin anlam olarak uygun olduğu ifade edilebilir. Çalışmada bulunan sonuçlar ile ölçeğin orijinalindeki faktörler bakımından bu farklılık; kültürel değişiklikten kaynaklanabilir şeklinde yorumlanmıştır.

Çalışmada ölçekte belirlenen Tesis Desteği alt boyutunda ‘iş yeri bünyesinde kreş olanağı bulunmaktadır’, ‘iş yerimde, bebeğimi emzirmek veya süt sağmak için belirlenmiş bir alan (emzirme odası) bulunmaktadır’, ‘iş yerimde, emziren annelerin kullanması için bir süt sağma pompası bulunmaktadır’ ifadelerini içeren 7, 8, 9. maddeler yer almaktadır. Çalışma ile benzer şekilde orijinal ölçekte de 7, 8, 9. maddeler Tesis Desteği alt boyutunda yer almıştır.

Çalışmada ölçekte belirlenen İş Arkadaşı Desteği alt boyutunda ‘iş arkadaşlarım, bir bebeğin sağlığı açısından emzirmenin mama ile beslemekten daha iyi olduğu konusunda hemfikirdir’, ‘bazen kıyafetlerime süt sızdığına, iş arkadaşlarım benimle dalga geçmezler’, ‘iş arkadaşlarım, emzirme deneyimim hakkındaki konuşmalarımı dinlerler’ ifadelerini içeren 10, 11, 12. maddeler yer almaktadır. Benzer şekilde Orijinal ölçekte de 10, 11, 12. maddeler tesis desteği alt boyutunda yer aldığı görülmüştür. Faktörler açısından bakıldığında 3.madde dışında ölçeğin Türkçe kültürel adaptasyonunun orijinali ile benzer olması uygun bir sonuç olarak değerlendirilmiştir.

5.2.3.2.Doğrulayıcı Faktör Analizi İle İlgili Bulgular

DFA ölçme modellerinin geliştirilmesi sonrasında kullanılan yararlı bir analiz yöntemidir. Oluşturulmuş olan model ile gözlenen değişkenlerden faydalanarak faktör oluşturmayı sağlayan yöntemdir (Aytaç ve Öngen 2012).

DFA’da modelin teoriye uyumluluğu uyum iyiliği istatistikleri sonucuna göre karar verilmektedir. Literatürde uyum istatistiği değerleri; χ^2 , χ^2/sd , AGFI, RMR, RMSEA, GFI, SRMR’dir (Toprak 2018, Çapık 2014).

Ki-kare uyum istatistiği modelin kabul edilebilir değerde olması için ki-kare değerinin anlamlı çıkmasının beklenmediği ancak χ^2 istatistiğine ait p değeri örneklem büyüklüğüne duyarlı olduğu bu yüzden genellikle anlamlı çıkmasının beklendiği belirtilmektedir. Bunun yerine χ^2 değerinin serbestlik derecesine

bölünmesi ile bulunan değerin iyi bir model olabilmesi için iki veya altında olması gerekmektedir. Değerin beş veya beşin altında olması ise modelin kabul edilebilir bir değerde olduğunu göstermektedir (Toprak 2018, Çapık 2014). Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği'nin DFA sonuçlarına göre (χ^2/df)= 2.207 bulunmuştur ve bu sonuca göre kabul edilebilir bir model olduğu saptanmıştır.

Literatüre göre RMSEA değerinin 0.05'ten küçük ise normal değerde olduğunu, 0.08'den küçük ise kabul edilebilir değerde olduğunu göstermekte olduğu belirtilmektedir (Çapık 2014). Bu çalışmada RMSEA değeri 0,070 bulunmuştur ve ölçeğin bu yönü ile kabul edilebilir bir uyumda olduğu saptanmıştır.

Kaynaklarda SRMR değerinin 0.05'ten küçük ise normal değerde olduğunu, 0.08'den küçük ise kabul edilebilir değerde olduğunu göstermektedir (Çapık 2014). Bu çalışmada SRMR değeri 0,067 bulunmuştur ve kabul edilebilir bir uyumda olduğu saptanmıştır.

GFI değerinin 0.95'ten büyük ise normal değerde olduğunu, 0.90'dan büyük olması kabul edilebilir değerde olduğunu göstermektedir (Çapık 2014). Bu çalışmada GFI değeri 0,930 bulunmuştur ve kabul edilebilir bir uyumda olduğu saptanmıştır.

CFI değerinin 0.95'ten büyük ise normal değerde olduğunu, 0.90'dan büyük ise kabul edilebilir değerde olduğunu göstermektedir (Çapık 2014). Bu çalışmada CFI değeri 0,970 bulunmuştur ve iyi uyumda olduğu saptanmıştır.

DFA sonuçları çalışmanın verilerinin iyi uyuma sahip olduğu ve dört faktörlü modelin istatistiksel olarak anlamlı ve geçerli olduğunu göstermiştir.

5.3. Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği'nin Güvenirliği İle İlgili

Bulguların Tartışılması

Eğer ölçme aracı aynı koşullarda aynı bireylere uygulandığında benzer sonuçlara ulaşıyorsa ölçme aracının güvenilirlik derecesinin yüksek olduğu söylenebilir (Aker ve ark 2005).

Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği'nin güvenilirlik analizlerinde test tekrar test güvenirligi ve iç tutarlık analizleri, Cronbach α Güvenilirlik Katsayısı, Madde Toplam Puan Korelasyonu ve İki Yarım Test Güvenirligi yöntemleri kullanılmıştır.

5.3.1. Test Tekrar Test Güvenirliği İle İlgili Bulgular

Ölçeđin test-tekrar test güvenirliği örneklem grubunda yer alan kişilere belli aralıklarla tekrar uygulanması sonucu elde edilen bulguların tutarlılığını ve zamana göre değişmezliğini saptamak için değerlendirilmektedir. Literatürde bu testin yapılabilmesi için en az 30 kişiye tekrar ulaşıłmasının önemi vurgulanmaktadır (Toprak 2018). Bařka bir literatürde ise “*Aynı araştırma aracı aynı kişilere iki veya daha fazla kez uygulanır. Burada iki ölçüm arasında fazla bir farklılık olmamalıdır. 2-4 hafta gibi zaman aralıkları genel anlamda uygun kabul edilse de hafıza faktörü, bireyin konuya duyarlaşması ve zaman içerisinde oluşabilecek değişiklikler de dikkate alınarak tekrar test yapılmalıdır*” (Aktürk ve Acemođlu 2012) bilgisi yer almaktadır. Bu nedenle çalışmada ilk uygulamaya katılan ve ikinci uygulamaya katılmayı kabul eden 40 anne ile 2 hafta sonra tekrar telefon ile görüşülerek ölçek tekrar uygulanmıştır. Test tekrar test güvenirliği Pearson’s Momentler arpımı Korelasyon tekniği ile saptanmıştır.

Literatüre göre genellikle test tekrar test puanları arasındaki korelasyon katsayıları -1 ile +1 arasında değer almaktadır. Korelasyon katsayılarının yüksek olmasıyla ilk ve son uygulama sonuçları arasındaki tutarlılık da güçlü olmaktadır. İlişki katsayısının 0.70 ve üzerinde olması gerektiği belirtilmektedir (Toprak 2018).

Bai ve arkadaşları tarafından (2008) geliştirilen orijinal ölçekte ($r= 0.86$) test tekrar test güvenirlik katsayısına ulaşmışlardır; bu tez çalışmasında da alışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği’nin ilk ve son uygulamada ulaşılan puanlar arasındaki ilişki incelendiğinde dört alt boyutun puanları ($r: 0,898-0,968$ arasında) pozitif yönlüdür ve istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmaktadır ($p<0.05$). Bu bulgu ölçeğin zaman karşı değişmez ve kullanılabilir olduğunu ortaya koymasını önemlidir.

5.3.2. İç Tutarlık Analizi İle İlgili Bulgular

İç tutarlık testte bulunan maddelerin arasındaki uyumu, homojenliği ifade eden ve maddelerinin istenen amaca ulaştırıp ulaştırmadığının iyi bir ölçütüdür (Toprak 2018). Çalışmada İç tutarlık analizinde Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayısı,

Madde Toplam Puan Korelasyonu ve İki Yarım Test Güvenirliği yöntemleri kullanılmıştır.

5.3.2.1. Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayısı İle İlgili Bulgular

Literatürde, likert tipi derecelendirme yöntemlerinin kullanıldığı ölçme araçlarında Cronbach alfa katsayısı iç tutarlığı ölçmek için kullanılan bir yöntemdir ve iç tutarlılık için homojenliğin bir ölçüsüdür (Toprak 2018, Aktürk ve Acemoğlu 2012, Geçkil ve Tikici 2015). Literatürde “*Ölçek çalışmalarında Cronbach alfa değerinin en az .70 olması kabul görmektedir. Ayrıca Cronbach alfa katsayısı .40’dan küçük ise ölçme aracı güvenilir değildir, .40-.59 arası düşük güvenirlikte, .60-.79 arası oldukça güvenilir, .80-1.00 arası ise yüksek derecede güvenilir olarak değerlendirilir*” denilmektedir (Toprak 2018).

Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği’nin Cronbach alfa güvenirlik katsayısı 0.824 bulunmuştur bu da ölçeğin yüksek derecede güvenilir olduğunu göstermektedir. Ölçeğin alt boyutlarının Cronbach alfa güvenirlik katsayısı 0,687-0,823 arasında bulunmuştur. Çalışmada ölçekten madde silindiğinde elde edilen Cronbach alfa katsayısı incelendiğinde 0,798-0,829 arasında bulunmuştur ve ölçeğin güvenirliliğini etkilememektedir. Ölçeğin orijinal formunda Cronbach alfa güvenirlik katsayısı 0.77 oldukça güvenilir bulunmuştur. Bu bulgular ölçeğin orijinali ile uyumlu cronbach alpha katsayısına sahip ve yüksek derecede güvenilir olduğunu göstermiştir.

5.3.2.2. Madde Toplam Puan Korelasyonu İle İlgili Bulgular

İç tutarlılığın değerlendirilmesinde kullanılan diğer yöntem madde toplam puan korelasyonudur. Bu yöntem ile her maddenin ölçek toplam puanına katkısı belirlenmektedir. Madde toplam puan korelasyon düzeyi en az 0.20 olmalıdır. Ancak kabul edilen düzey 0.25’tir. Korelasyon katsayısının yüksek değerde olması maddelerin güvenirliliğinin de o kadar yüksek olduğu anlamına gelmektedir (Toprak 2018, Kabakcı 2019).

Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği'nin alt boyutları değerlendirildiğinde çevre desteği alt boyutuna ait korelasyon değerleri 0.749-0.857 arasında; iş arkadaşı desteği alt boyutuna ait korelasyon değerleri 0.718-0.818 arasında; tesis desteği alt boyutuna ait korelasyon değerleri 0.574-0.917 arasında; teknik destek alt boyutuna ait korelasyon değerleri 0.859-0.890 arasında bulunmuştur ($p:0.000$; $p<0.05$). Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği'nin alt boyutlarının toplam ölçek korelasyon katsayıları 0.527-0.867 arasında bulunmuştur. Bu nedenle ölçekten madde çıkarmaya gerek olmadığına karar verilmiştir.

5.3.2.3. İki Yarım Test Güvenirliği İle İlgili Bulgular

Literatürde iki yarım test güvenirliği için ölçekte kullanılan bütün maddelerin rastgele ikiye ayrılması, bir grup bireye uygulanan ölçekte her iki yarımın puanlarının hesaplanması; bu iki yarımın karşılaştırılmasıyla güvenilirliğin derecesi hesaplanmasının uygun olduğu belirtilmektedir (Aktürk ve Acemoğlu 2012).

Çalışmada, ölçekte Guttman Split-Half 0.677, Spearman-Brown 0.632, birinci yarı Cronbach alfa değeri 0.847, ikinci yarı Cronbach alfa değeri 0.581, iki yarı arasındaki korelasyon ise 0.511 olarak saptanmıştır.

Tüm sonuçlar incelendiğinde Çalışan Annelerde İşyeri Emzirme Destek Ölçeği'nin Türk toplumu için geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu söylenebilir.

6.Sonuçlar

Emzirme desteğini değerlendirmek amacıyla Yeon Bai ve arkadaşları tarafından geliştirilmiş olan Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği'nin Türkçe Psikometrik Özelliklerini incelemek amacı ile gerçekleştirilen araştırmanın sonucunda;

Öncelikle dil geçerliği, kapsam geçerliği ve yapı geçerliği yöntemlerinin kullanılması ile ölçeğin geçerli olduğu belirlenmiştir.

Cronbach alfa kat sayısı toplam ölçek için 0.824 bulunmuştur ve iç tutarlık için yüksek derecede güvenilir olduğu tespit edilmiştir.

Ölçeğin madde toplam puan korelasyon değeri 0.527-0.867 arasında değişmektedir ve ölçekten madde çıkarılmasına gerek kalmadığı saptanmıştır.

Test tekrar test sonuçlarına göre ölçek zamana karşı değişmez ve kullanılabilir olduğu belirlenmiştir. Sonuç olarak ölçeğin güvenilir bir araç olduğu saptanmıştır.

7.Öneriler

Çalışma sonuçları ışığında; Türk toplumu için geçerliği ve güvenilir olduğu saptanan Çalışan Annelerde İş Yeri Emzirme Destek Ölçeği'nin daha geniş ve farklı örneklem gruplarında tekrar geçerlik ve güvenilirliğinin yapılması önerilebilir.

Ölçek kullanılarak kültürlerarası çalışma önerilebilir.

Ebeler, sağlık profesyonelleri ve sosyal çalışmacılar tarafından iş yeri emzirme desteğini ölçmek için kullanılabileceği, emzirmenin desteklenmesi ve teşviki için yarar sağlayabileceği önerilebilir.

8.Kaynaklar

- Aker S., Dündar C., Peşken Y.(2005). Ölçme Araçlarında İki Yaşamsal Kavram: Geçerlik ve Güvenirlik. O.M.Ü. Tıp Dergisi, 22(1), 50–60.
- Akgül A. (2005). Tıbbi Araştırmalarda İstatistiksel Analiz Teknikleri “SPSS Uygulamaları”. Üçüncü Baskı.Emek Ofset Ltd.Şti. Ankara.
- Akkoyun, S., Arslan, F. T. (2016). İlk Altı Ay Boyunca Emziren Annelerin Emzirme Öz-Yeterlilikleri. J Pediatr Res, 3(4), 191-195. Doi: 10.4274/Jpr.50469.
- Aktürk, Z., Acemoğlu, H. (2012). Tıbbi Araştırmalarda Güvenilirlik ve Geçerlilik. Dicle Tıp Dergisi, 39(2), 316-319.
- Analık İzni Veya Ücretsiz İzin Sonrası Yapılacak Kısmi Süreli Çalışmalar Hakkında Yönetmelik (2016, 8, Kasım). Resmi Gazete (Sayı : 29882). Erişim adresi: <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/11/20161108-11.htm>
- Anatolitou, F. (2012). Human Milk Benefits And Breastfeeding. Journal Of Pediatric And Neonatal Individualized Medicine (Jpnm), 1(1), 11-18. Doi: 10.7363/010113.
- Aydın, D., Aba, Y. A. (2019). Annelerin Sağlık Okuryazarlığı Düzeyleri İle Emzirme Öz-Yeterlilik Algıları Arasındaki İlişki. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi, 12(1), 31-39.
- Ayhan, E. (2016). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Büro Ve Temizlik İş Kolunda Çalışan Kadınlarda Toplumsal Cinsiyet Algısının Emzirmeye Etkisinin Değerlendirilmesiyle İlgili Niteliksel Bir Çalışma. Tıpta Uzmanlık Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Eskişehir.

- Aytaç, M., ve Öngen, B. (2012). Doğrulayıcı Faktör Analizi ile Yeni Çevresel Paradigma Ölçeğinin Yapı Geçerliliğinin İncelenmesi. İstatistikçiler Dergisi: İstatistik ve Aktüerya, 5(1), 14-22.
- Aytekin, A., Sarıkaya, P., ve Küçükoğlu, S. (2015). Çalışan ve Çalışmayan Annelerin Bebek Beslenmesine Yönelik Davranışlarının İncelenmesi. Şişli Etfal Tıp Bülteni, 49(1), 68-75.
- Bai, Y., Peng, C. Y. J., ve Fly, A. D. (2008). Validation Of a Short Questionnaire to Assess Mothers' Perception of Workplace Breastfeeding Support. Journal Of The American Dietetic Association, 108(7), 1221-1225.
- Balcı, E., Kondolot, M., Horoz, D., Elmalı, F., Çiçek, B.ve Demirtaş, T. (2012). Anne Sütü İle Beslenme Süresini Etkileyen Etmenler: Türkiye’de Kayseri İlinden Kesitsel Bir Araştırma. Türk Pediatri Arşivi, 47(2), 99-103. Doi: 10.4274/Tpa.754.
- Baloğlu, N., ve Karadağ, E. (2008). Öğretmen yetkinliğinin tarihsel gelişimi ve Ohio öğretmen yetkinlik ölçeği: Türk kültürüne uyarlama, dil geçerliği ve faktör yapısının incelenmesi. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, 14(4), 571-606.
- Beji,N.K.(Ed.)(2015). Kadın Sağlığı ve Hastalıkları.İstanbul:Nobel Tıp Kitabevleri.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). Faktör Analizi: Temel Kavramlar ve Ölçek Geliştirmede Kullanımı. Kuram Ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, 8(4), 470-483.
- Cangöl, E., Şahin, N. (2014). Emzirmeyi Etkileyen Faktörler ve Emzirme Danışmanlığı (Factors Affecting Breastfeeding And Breastfeeding Counselling). Zeynep Kamil Tıp Bülteni, 45(3), 100-105.
- Ceylantekin,Y.(2017). Afyon’da Çalışan Kadınlarda Emzirme Davranışını Etkileyen Faktörler. Uluslararası Hakemli Kadın Hastalıkları ve Anne Çocuk Sağlığı Dergisi, 11,100-118. Doi: 10.17367/JACSD.2017.3.5

- Çakmur, H. (2012). Araştırmalarda Ölçme-Güvenilirlik-Geçerlilik. TAF Preventive Medicine Bulletin, 11(3), 339-344.
- Çapık, C.(2014). Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmalarında Doğrulayıcı Faktör Analizinin Kullanımı. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 17(3), 196-205.
- Çapık, C., Gözüm, S. ve Aksayan, S. (2018). Kültürlerarası Ölçek Uyarlama Aşamaları, Dil ve Kültür Uyarlaması: Güncellenmiş Rehber. Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi, 26(3), 199-210.
- Çalık, K. Y., Çetin, F. C., ve Erkaya, R. (2017). Annelerin Emzirme Konusunda Uygulamaları ve Etkileyen Faktörler. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 6(3), 80-91.
- Çeçe, Ö. (2011). Çalışan Annelerin Emzirme Özelliklerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Çeçe, Ö., Yenal, K. (2012). Çalışan Annelerin Emzirme Sürelerini Etkileyen Faktörler. Cumhuriyet Hemşirelik Dergisi, (1)1,10-17.
- Demirtas, B., Ergöçmen, B. ve Taşkın, L. (2012). Annelerin Günlük Yaşam Yükü Emzirmeye Engel Mi? Anadolu Hemşirelik Ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 15(3), 167-172.
- Diñç, A., Dombaz, İ., ve Diñç, D. (2015). 6-18 Ay Arası Bebeği Olan Annelerin Emzirme ve Anne Sütüne İlişkin Geleneksel Uygulamaları. Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi 4(3), 125-130. Doi:10.5505/Bsbd.2015.40316.
- Dwinanda, N., Syarif, B. H. ve Sjarif, D. R. (2018). Factors Affecting Exclusive Breastfeeding İn Term Infants. Paediatrica Indonesiana, 58(1), 25-35.

- Ercan, İ., Kan, İ. (2004). Ölçeklerde Güvenirlik ve Geçerlik. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 30(3), 211-216.
- Gartner, L. M., Morton, J., Lawrence, R. A., ve American Academy of Pediatrics. (2005). Section On Breastfeeding. Breastfeeding and the Use of Human Milk. Pediatrics, 115(2), 496-506. Doi:10.1542/Peds.2004-2491.
- Gebe veya Emziren Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları Ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Yönetmelik (2013, 16, Ağustos). Resmi Gazete (Sayı : 28737). Erişim adresi: <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/08/20130816-8.htm>
- Geçkil, T., ve Tikici, M. (2015). Örgütsel Demokrasi Ölçeği Geliştirme Çalışması. Amme İdaresi Dergisi, 48(4),41-78.
- Genç,R.E.,Özkan,H. (Ed.)(2016). Ebeler İçin Yenidoğan Sağlığı Ve Hastalıkları. Anadolu Nobel Tıp Kitabevleri.
- Gözüm S., Aksayan S. (2002). Kültürlerarası Ölçek Uyarlaması İçin Rehber II: Psikometrik Özellikler ve Kültürlerarası Karşılaştırma. Hemşirelik Araştırma Geliştirme Dergisi, 4(2), 9-19.
- Gözüm S., Aksayan S. (2002). Kültürlerarası Ölçek Uyarlaması İçin Rehber I: Psikometrik Özellikler ve Kültürlerarası Karşılaştırma. Hemşirelik Araştırma Geliştirme Dergisi, 4(2), 9-13.
- Gözüm S, Aksayan S. (2003). Kültürler Arası Ölçek Uyarlaması İçin Rehber II: Psikometrik Özellikler ve Kültürlerarası Karşılaştırma. Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi ; 5:3-14.
- International Labour Organization. International Women's Day (2018, 8 Mart). Erişim Adresi: https://www.ilo.org/ankara/news/WCMS_619892/lang--tr/index.htm

- Irmak, N. (2016). Anne Sütünün Önemi ve İlk 6 Ay Sadece Anne Sütü Vermeyi Etkileyen Unsurlar. *The Journal of Turkish Family Physician*, 7(2), 27-31. Doi:10.15511/Tjtfp.16.02627.
- İnce, T., Kondolot, M., Yalçın, S. S. ve Yurdakök, K. (2010). Annelerin Emzirme Danışmanlığı Alma Durumları. *Çocuk Sağlığı Ve Hastalıkları Dergisi*, 53(3), 189-197.
- Kabakcı ,E.N.(2019). Ebelerde Spiritüel Bakım Yetkinliğinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Ebelik Anabilim Dalı. Eskişehir,2019
- Karaçam, Z., Sağlık, M. (2018). Emzirme Sorunları ve Sorunlara İlişkin Yapılan Girişimler: Türkiye'de Yapılan Çalışmalara Dayalı Bir Sistemik Derleme. *Turkish Pediatrics Archive/Turk Pediatri Arsivi*, 53(3), 138-148.
- Karancı, G. (2011). Çalışan Gebelerin Emzirmeyi Sürdürmeye Yönelik Bilgilerini Etkileyen Etmenler. Yüksek Lisans TeziDokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Keloglan, S., Yılmaz,S. ve Gumus, K.(2018). Factors Affecting Mothers' Breastfeeding. *International Journal of Caring Sciences*, 11(1), 225-230.
- Ketenci,B.S.(2018). İki Yaş Altı Çocuğu Olan Annelerin, Anne Sütü Ve Emzirme İle İlgili Bilgi, Tutum Ve Davranışlarının Değerlendirilmesi. Tıpta Uzmanlık Tezi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi Kartal Dr. Lütü Kırdar Sağlık Araştırma Ve Uygulama Merkezi, İstanbul.
- Mackinnon, K., McIntyre, M. ve Quance, M. (2005). The Meaning of The Nurse's Presence During Childbirth. *Journal of Obstetric, Gynecologic, & Neonatal Nursing*, 34(1), 28-36. Doi: 10.1177/0884217504272808.

- Maharlouei, N., Pourhaghighi, A. (2018). Factors Affecting Exclusive Breastfeeding, Using Adaptive Lasso Regression. *International Journal of Community Based Nursing and Midwifery*, 6(3), 260-271
- Mekuria, G., Edris, M. (2015). Exclusive Breastfeeding and Associated Factors Among Mothers İn Debre Markos, Northwest Ethiopia: A Cross-Sectional Study. *International Breastfeeding Journal*, 10(1), 1. Doı 10.1186/S13006-014-0027-0.
- Murtagh, L., Moulton, A. D. (2011). Working Mothers, Breastfeeding, and The Law. *American Journal of Public Health*, 101(2), 217-223. Doi:10.2105/Ajph.2009.185280
- Özdamar (2016). Eğitim, sağlık ve davranış bilimlerinde ölçek ve test geliştirme yapısal eşitlik modellemesi. Nisan Kitabevi.
- Özer, A., Taş, F., ve Ekerbiçer, H. Ç. (2010). 0-6 Aylık Bebeği Olan Annelerin Anne Sütü ve Emzirme Konusundaki Bilgi ve Davranışları. *Taf Preventive Medicine Bulletin*, 9(4),315-320.
- Özkara, H., Fidancı, B. E., Yıldız, D. ve Kaymakamgil, Ç. (2016). Emzirme Danışmanlığı. *Taf Preventive Medicine Bulletin*,15(6), 551-555. Doı: 10.5455/Pmb.1-1436701913.
- Özsoy, S., Bozkurt, G. Gökçay, G.(2008). Çalışan Annelerin Emzirme Sürecinde Yaşadıkları: Niteliksel Bir Çalışma. *Çocuk Dergisi* 8(4),221-234.
- Sağlam, N. Ö., Bülbül, L., Kazancı, S. Y.Ve Hatipoğlu, S. S. (2018). 24-48 Ay Arası Çocukların Anne Sütü Alımı ve Tamamlayıcı Beslenme Tercihlerine Etki Eden Faktörler. *Şişli Etfal Tıp Bülteni*. Doı: 10.14744/Semb.2018.91328.
- Sayıl, M., Güre, A., Uçanok, Z., ve Pungello, E. P. (2009). Working First Time Mothers' Infant Care Selection and Transition Back to Work: A Prospective Study. *Turkish Journal of Psychology*, 24(4), 1-14.

- Soğukpınar,N. (2011). Anne Sütünün Önemi. Esin Çeber ve Eren Akçiçek(Ed.), Anne Sütü ve Sütannelik (S.49-68).İzmir:Egetan Yay.
- Sökücü, F., Aslan, E. (2012). Kadının Çalışma Durumunun Emzirmeye Etkisi. İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi ,20(1), 62-68.
- Şahin, H., Yılmaz, M., Aykut, M., Balcı, E., Sağıroğlu, M.ve Öztürk, A. (2013). Risk Factors for Breastfeeding Problems İn Mothers Who Presented To Two Public Healthcare Centers İn Kayseri Province. Turk Pediatri Ars, 48, 145-151. Doi: 10.4274/Tpa.1034.
- Şatır, G., Çelik, M., ve Kemhacıoğlu, M. (2017). Emzirme Döneminde Olan Annelerin Bebek Besleme Alışkanlıkları ve Etkileyen Faktörler. Medical Journal of Suleyman Demirel University, 24(3),60-66.Doi: 10.17343/Sdutfd.277492.
- Tanrikulu, P. Ç., Ersoy, N. ve Ersoy, G. (2012). 6-24 Ay Arası Bebeği Olan Annelerin Emzirmeye İlişkin Bilgi Düzeylerinin, Emzirme Sürelerinin ve Bunları Etkileyen Etmenlerin İncelenmesi. Beslenme Ve Diyet Dergisi, 40(2), 120-127.
- Tavşancıl, E. (2002). Tutumların Ölçülmesi ve Spss İle Veri Analizi, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Tetik, B. K. (2016). Anne Sütü ve Emzirme Danışmanlığında Güncel Bilgiler. Ankara Medical Journal, 16(1),115-118. Doi:10.17098/Amj.12772.
- Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması. (2013). Erişim Tarihi 27.02.2018.
- Toprak A.(2018). Hemşire Yetkinlik Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması.Yüksek Lisans Tezi. Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı.Edirne ,2018.

Tunçel, E. K., Dündar, C., ve Pekşen, Y. (2005). Ebelerin Anne Sütü İle İlgili Bilgi ve Uygulamalarının Değerlendirilmesi. Kocatepe Tıp Dergisi, 6(1), 43-48.

Türkiye İstatistik Kurumu. Bebeklerin Anne Sütü İle Beslenme Sürelerinin Cinsiyete göre Dağılımı. (2017, 31 Mayıs). Erişim Adresi: http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1095.

Türkiye İstatistik Kurumu. İşgücü İstatistikleri. (2019, 15 Mayıs). Erişim Adresi: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30690>

Ulusoy, T. (2017). Bir Sosyal Koruma Olarak İş Kanunu'nda Gebe ve Yeni Doğum Yapan Kadın Çalışanlara Yönelik İzinler ve Kısmi Süreli Çalışma Hakkı Üzerine Güncel Gelişmelerin Değerlendirilmesi. Çalışma ve Toplum, 53(2).741-766.

UNICEF.(2018,31 Temmuz).Breastfeeding From the First Hour of Birth: What Works and What Hurts. Erişim Adresi: <https://www.unicef.org/stories/breastfeeding-first-hour-birth-what-works-and-what-hurts>

UNICEF ve WHO. (2018). Global Breastfeeding Scorecard.

UNICEF TÜRKİYE. Çocuk Haklarına Dair Sözleşme. Erişim Adresi: <https://www.unicef.org/turkey/%C3%A7ocukhaklar%C4%B1nadairs%C3%B6zle%C5%9Fme>. Erişim Tarihi: 05.07.2019.

Uslu, S., Can, E., Özdemir, H. ve Bülbül, A. (2010). Bir Yenidoğan Ünitesinde Annelerin Anne Sütü İle Beslenme Bilgi Düzeyleri. Çocuk Dergisi, 10(2),82-85. Doi:10.5222/J.Child.2010.082.

Unsal, H., Atlıhan, F., Ozkan, H., Targan, S.ve Hassoy, H. (2004). The Tendency To Breastfeed İn A Certain Population and İnfluential Factors. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi, 48(3), 226-233.

- Victora, C. G., Bahl, R., Barros, A. J., França, G. V., Horton, S., Krasevec, J., ... Group, T. L. B. S. (2016). Breastfeeding In The 21st Century: Epidemiology, Mechanisms, And Lifelong Effect. *The Lancet*, 387(10017), 475-490.
- World Health Organisation. (2016). World Breastfeeding Week. Erişim Adresi: <https://www.who.int/mediacentre/events/2016/world-breastfeeding-week/en/>. Erişim Tarihi: 15.04.2019.
- Yılmaz, F. (2010). Türkiye’de Kadın Çalışanların Mesleki Sağlık ve Güvenlik Koşulları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*,3(13), 268-284.
- Yiğitbaş, Ç., Kahriman, İ., Çalık, K., ve Bulut, H. K. (2012). Trabzon İl Merkezindeki Hastanelerde Doğum Yapan Annelerin Emzirme Tutumlarının Değerlendirilmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(2), 49-59.
- Yurdugül, H. (2005). Ölçek geliştirme çalışmalarında kapsam geçerliği için kapsam geçerlik indekslerinin kullanılması. XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, 1, 771-774.
- Yüzügüllü, D. A., Aytaç, N.ve Akbaba, M. (2018). Annelerin İlk Altı Ay Sadece Anne Sütü Verme Durumlarına Etki Eden Etmenlerin İncelenmesi. *Türk Pediatri Arsivi*,53(2), 96-104.
- 4857 Sayılı İş Kanunu (2003, 22, Mayıs).Resmi Gazete (Sayı : 25134). Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4857.pdf>
- 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu (1965, 14, Temmuz). Resmi Gazete (Sayı: 12056). Erişim adresi : <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.657.pdf>

Ekler

EK-I: Sosyo-Demografik Özelliklere İlişkin Sorular

Bu çalışma çalışan annelerde iş yeri emzirme destek ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirliğinin saptanması amacıyla yapılmaktadır. İsminiz ve bilgileriniz gizli kalacaktır. Lütfen soruları tam olarak okuduktan sonra kendinize en uygun olan cevabı işaretleyiniz. Katıldığımız için teşekkür ederim .

Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Ebelik Anabilim Dalı

Ece KART

1. Yaşınız :.....

2. Medeni durumunuz?

1.) Bekar 2.) Evli

3. Evde kimler ile yaşıyorsunuz?

1.) Yalnız 2.) Eşim ve ben 3.) Eşim ve çocuklarım
4.) Eşim ve ailesi 5.) Eşim ve akrabalarımız

4. Eğitim durumunuz?

1.) Okur-yazar değil 2.) Okur yazar 3.) İlkokul mezunu
4.) Ortaokul mezunu 5.) Lise mezunu 6.) Üniversite ve üzeri

5. Eşinizin eğitim durumu:

1.) Okur-yazar değil 2.) Okur yazar 3.) İlkokul mezunu
4.) Ortaokul mezunu 5.) Lise mezunu 6.) Üniversite ve üzeri

6. Sosyal güvence durumunuz?

1.) Güvencem yok 2.) Emekli sandığı 3.) Bağ-kur
4.)SSK 5.)Diğer.....

7. Ailenizin toplam aylık geliri nedir?

- 1.)Gelir giderden az 2.) Gelir gidere denk
3.) Gelir giderden fazla

8. Doğum şekliniz ?

- 1.) Sezaryen 2.)Normal doğum

9.Bebeğiniz kaç aylık:.....

10. Bebeğinizin cinsiyeti:

- 1.) kız 2.) erkek

11.Bebeğinizi günde kaç kere emziriyorsunuz?

- 1.) 1 kere 2.)2 kere 3.)3 kere
4.)4 kere 5.)5 kere 6.)6 kere 7.)7 ve üzeri

12.Bebeğinizi en çok hangi saatlerde emziriyorsunuz ?

- 1.) Sabah saatlerinde 2.)Öğlen saatlerinde
3.Akşam saatlerinde

13.Bebeğinizi ne kadar süre yalnızca anne sütü ile beslediniz? Belirtiniz.....

- 1.)Hiç 2.)Doğum-3 ay
3.)3-6 ay 4.)6-12 ay

14.Bebeğinizi ne kadar süre su dahil anne sütünden başka hiçbir şey vermeden yalnızca anne sütü ile besleme niyetindedesiniz?

- 1.) 3-6 ay 2.)6-12 ay
3.)12-18 ay 4.)18-24 ay

15.Ek gıdaya başladınız mı?

- 1.)Evet 2.)Hayır

16.Başladıysanız ne zaman başladınız?

- 1.) İlk 6 ay 2.)6-9 ay 3.)9-12 ay

17. Ek gıdaya başlama sebebiniz nedir? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

- 1.) Sütümün yetersiz olması
- 2.) Bebeğimin veya benim hasta olmam
- 3.) Bebeğimin doymaması
- 4.) Çalışma koşullarından dolayı
- 5.) Bebeğimin 6 aydan büyük olması

18.Bebeğinizi ne kadar süre ek gıdalarla birlikte anne sütü ile besleme niyetindesiniz?

- 1.)12 aya kadar 2.)18 aya kadar 3.)24 aya kadar

19. Aşağıdaki seçeneklerden hangisi hakkında endişe yaşıyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.) Belirtiniz.....

- 1.) Doğum sonu ücretli izin süresinin kısa olması
- 2.)Ekonomik nedenlerle istediğim kadar ücretsiz izin alamama
- 3.)Evimin iş yerine uzak olmasının süt izni kullanmaya engel olması
- 4.) Süt izni süresinin yetersiz olması
- 5.) İş yerinde süt sağma ve emzirme için koşulların uygun olmaması
- 6.) İşe başlarken bebeğimin bakımı ve beslenmesi konusunda
- 7.)Hiçbiri
- 8.) Diğer belirtiniz.....

20. Aşağıdaki konulardan herhangi birisini yaşıyor musunuz ? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

- 1.) İşveren tutumları süt izni ve ücretli izin süresini sınırlıyor
- 2.) Ücretsiz izin kullanılmasında bebek bakımı ve emzirme için yaşantımda değişiklikler yapıyorum
- 3.) Annelik nedeniyle işten çıkarılma korkusu yaşıyorum
- 4.) Statü değişikliği
- 5.)Hepsi
- 6.)Hiçbiri

7.) Diğer belirtiniz.....

21. Mesleğiniz nedir? Aşağıdaki tabloda işaretleyiniz ve açıklama yazınız

SOC Ana, Alt-ana ve Alt Grupları

Ana Grup	Alt-Ana Grup
1. Yöneticiler	a) İdari yöneticiler ve Müdürler
	b) Tarım ve Hizmetlerde mülkiyet hakkına sahip yöneticiler
2. Profesyonel meslekler	a) Bilim ve Mühendislik meslekleri
	b) Sağlık meslekleri
	c) Eğitim meslekleri
	d) Diğer meslekler
3. Ortak çalışma alanına sahip teknik meslekler	a) Bilim ve Mühendislik ile ilgili meslekler
	b) Sağlık ile ilgili meslekler
	c) Diğer alanlardaki meslekler
4. Büro ve sekreterlik meslekleri	a) Büro meslekleri
	b) Sekreterlik meslekleri
5. Ustalık Becerileriyle ifade edilen meslekler	a) İnşaat meslek becerileri
	b) Mühendislik meslek becerileri
	c) Diğer mesleki beceriler
6. Kişisel ve koruma hizmeti meslekleri	a) Koruma hizmetleri meslekleri
	b) Kişisel hizmet meslekleri
7. Satışla ilgili meslekler	a) Müşteri, komisyoncu v.b. meslek.
	b) Diğer satış meslekleri
8. Fabrika ve makine işletme ile ilgili meslekler	a) Endüstriyel makine operatörleri, montajcılar
	b) Sürücüler ve hareketli makine operatörleri
9. Diğer meslekler	a) Tarım, Ormancılık ve Balıkçılıkla ilgili diğer meslekler
	b) Diğer basit meslekler

Lütfen mesleğinizi açık bir şekilde yazınız :

22.İşyerinde çalışma süreniz nedir?

- 1.) 5 yıldan az 2.)5-10 yıl 3.)10 yıldan fazla

23.Günlük çalışma saatiniz ne kadardır?

- 1.) 6 saat ve altı 2.)8 saat 3.) 9 saat ve üzeri

24.Doğumdan sonra ne zaman işe başladınız? Belirtiniz.....

- 1.) İlk 4 ay 2.) 5-7 ay 3.)7 ay ve üzeri

EK-II: Çalışan Annelerde İşyeri Emzirme Destek Ölçeği'nin Orijinal Versiyonu

	Strongly Disagree						Strongly Agree
1. My co-workers agree that breastfeeding is better for baby's health than formula feeding.	1	2	3	4	5	6	7
2. I have supportive co-workers who cover for me when I need to pump my milk.	1	2	3	4	5	6	7
3. My co-workers do not make fun of me when I sometimes leak milk through my clothes.	1	2	3	4	5	6	7
4. Breastfeeding is common in my workplace.	1	2	3	4	5	6	7
5. I have a breastfeeding supportive supervisor.	1	2	3	4	5	6	7
6. My co-workers listen to me talk about my breastfeeding experience.	1	2	3	4	5	6	7
7. I feel comfortable taking several breaks during work hours to pump breast milk.	1	2	3	4	5	6	7
8. In my workplace, there is a designated space (nursing room) to nurse my baby or pump breast milk.	1	2	3	4	5	6	7
9. I can easily find a quiet place other than the bathroom at my work to pump breast milk.	1	2	3	4	5	6	7
10. My workplace has a refrigerator that I can use to store my milk.	1	2	3	4	5	6	7
11. My workplace has a breast pump for nursing mothers to use	1	2	3	4	5	6	7
12. My workplace has an on-site daycare.	1	2	3	4	5	6	7

EK-III: Çalışan Annelerde İşyeri Emzirme Destek Ölçeği'nin Türkçe Versiyonu

	Kesinlikle Katılmıyorum						Kesinlikle Katılıyorum
1. Süt sağlamak için, işyerimde tuvalet/lavabo dışında sakin bir alan rahatlıkla bulabilirim.	1	2	3	4	5	6	7
2. İşyerimde sütümü saklamak için kullanabileceğim bir buzdolabı bulunmaktadır.	1	2	3	4	5	6	7
3. Çalışma saatlerinde süt sağlamak için rahatlıkla birkaç mola alabiliyorum.	1	2	3	4	5	6	7
4. Sütümü sağma ihtiyacı duyduğum zamanlarda, beni idare eden destekleyici iş arkadaşlarına sahibim.	1	2	3	4	5	6	7
5. Emzirme, işyerimde yaygın bir durumdur.	1	2	3	4	5	6	7
6. Emzirmeyi destekleyen bir yöneticiye sahibim.	1	2	3	4	5	6	7
7. İşyeri bünyesinde kreş olanağı bulunmaktadır.	1	2	3	4	5	6	7
8. İşyerimde, bebeğimi emzirmek veya süt sağlamak için belirlenmiş bir alan (emzirme odası) bulunmaktadır.	1	2	3	4	5	6	7
9. İşyerimde, emziren annelerin kullanması için bir süt sağma pompası bulunmaktadır.	1	2	3	4	5	6	7
10. İş arkadaşlarım, bir bebeğin sağlığı açısından emzirmenin mama ile beslemekten daha iyi olduğu konusunda hemfikirdir.	1	2	3	4	5	6	7
11. Bazen kıyafetlerime süt sızdığına, iş arkadaşlarım benimle dalga geçmezler.	1	2	3	4	5	6	7
12. İş arkadaşlarım, emzirme deneyimim hakkındaki konuşmalarımı dinlerler.	1	2	3	4	5	6	7

EK-IV: Ölçek Kullanım İzni

About your "Workplace Breastfeeding Support Scale" Gelelim Konusu

14 Ekim (2 gün önce)

Ece Kart <cekart92@gmail.com>
Alıcı: baily

Dear YEON BAI,

I'm in master program as Midwifery at Ege University Health Sciences Institute. I am studying your scale for some time. I want to do validity and reliability in Turkey. Could you send to me original scale (of WFPS), please? Thank you for your interest. Hoping to hear good news.
Best regard.

15 Ekim (1 gün önce)

Yeonkyung Bai
Alıcı: bana

İngilizce -> Türkçe - İletiyi çevir

İngilizce

Hello
Here is the instrument. Please acknowledge the source when you get to publish your work.

Thanks.

Yeon Bai
Yeon Bai, Ph.D., RD
Associate Professor
Director of Didactic Program in Dietetics
Department of Nutrition and Food Studies
Mentclair State University

Please subscribe the Nutrition and Food Studies Listserv to receive important announcements
To subscribe, please visit: lympai@ehs-lists.montclair.edu
For subject of email type: subscribe nutrition-food
In the text of the message, write only: subscribe nutrition-food

WS&S Instrument...

EK-V: Uzman Görüşü Alınanların Adları ve Ünvanları

1. Doç.Dr.Rabia EKTİ GENÇ	Ege Üniversitesi
2.Dr.Öğr.Üyesi Aysun BAŞGÜN EKŞİOĞLU	Ege Üniversitesi
3.Öğr.Gör.Yöntem KILKIŞ	Ege Üniversitesi

EK-VI: Etik İzni Belgesi

T.C.
SAĞLIK BAKANLIĞI
TÜRKİYE KAMU HASTANLARI KURUMU
SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ
Ümraniye Eğitim ve Araştırma Hastanesi
Klinik Araştırmalar Etik Kurulu

Sayı : B.10.1.TKH.4.34.H.GP.0.01/ 12
Konu : Onay Yazısı

HASTANE BAŞHEKİMLİĞİNE
(Opr. Dr. Fatih Şanlıkan, Prof. Dr. Esin Çeber Turfan ve
Ebe Ece Kart'a iletmek üzere)

17/01/2018 tarihinde yapılan Ümraniye Eğitim Araştırma Hastanesi Klinik Araştırmalar Etik Kurul toplantısında “Çalışan Annelerde İşyeri Emzirme Destek Ölçeği'nin Türkçe Psikometrik Özellikleri” isimli çalışmanın gerçekleştirilmesinde etik açıdan bir sakınca olmadığına oy çokluğu ile karar verilmiştir.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Sait NADERİ
ETİK KURUL BAŞKANI

Ek1:Form(2 sayfa)

İSTANBUL ÜMRANIYE EĞİTİM VE ARAŞTIRMA
HASTANESİ - İSTANBUL ÜMRANIYE EĞİTİM VE
ARAŞTIRMA HASTANESİ GELEN-GİDEN EVRAK
BİRDİMİ
08/02/2018 15:05 - 54132726-000-4231
00062479221

Ümraniye Eğitim ve Araştırma Hastanesi. Etik Kurul
Adres: Elmalıkent Mahallesi, Adem Yavuz Caddesi, No:1 PK. 34760 Ümraniye/ İSTANBUL

EK-VII: İl Sağlık Müdürlüğü Onayı

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Sağlık Müdürlüğü

Sayı : 16867222-604.01.01
Konu : Ece KART'ın
Tez Çalışması Hk.

EGE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Sağlık Bilimleri Enstitüsü)
(Ege Üniversitesi Kampüsü 35100 Bornova- İzmir)

İlgi : a) 25/02/2019 tarihli ve 71211201-14500 sayılı yazı.
b) 14/03/2019 tarihli ve 54132726-771-98 sayılı yazı.

İlgi a) sayılı yazınız ile Üniversiteniz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Ebelik Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Ece KART, Prof. Dr. Esin ÇEBER TURFAN'ın danışmanlığında yürüttüğü; "Çalışan Annelerde İşyeri Emzirme Destek Ölçeğinin Türkçe Psikometrik Özellikleri" konulu tez çalışmasını, Ümraniye EAH'nde yapma talebi Müdürlüğümüze iletilmiştir.

Söz konusu araştırma, Ümraniye EAH'nin ilgi b) sayılı yazı ile uygun görülmüş olup, Müdürlüğümüz tarafından onaylanmıştır. Konunun çalışmada adı geçen öğrenciniz Ece KART'a tebliği hususunda;

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

e-İmzalıdır.

Op. Dr. Kemal TEKEŞİN
Vali a.
Başkan

EKLER:
1- Hastane Görüş Yazısı.

GÜVENLİ ELEKTRONİK İMZALI
ASLI İLE AYNIYDIR
25.03.2019

permin ÖZRECEK
İstanbul Sağlık Müdürlüğü
Sağlık Geliştirme Birimi Şubesi
Birim Sorumlusu Y.
Arzu Sarmusak

Seyitnizam Mah. Mevlana Cd. No:85, 34015 Kat: 1 Oda No: 102 Zeytinburnu/İst.
Sağlığın Geliştirilmesi Birimi
Telefon: Faks No:

Bilgi için: Arzu SARMUSAK

e-Posta: arzu.sarmusak@saglik.gov.tr İnt. Adresi: www.istanbulsaglik.gov.tr

FİRMA

Telefon No: 0212 638 33 99 - 3102

Evrakın elektronik imzalı suretine <http://e-belge.saglik.gov.tr> adresinden 3510ed9c-8244-4ced-9c81-302f43341a96 kodu ile erişebilirsiniz.
Bu belge 5070 sayılı elektronik imza kanuna göre güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

EK-VIII: Bilgilendirilmiş Onam Formu

LÜTFEN BU DÖKÜMANI DİKKATLİCE OKUMAK İÇİN ZAMAN AYIRINIZ

Sizi Ece KART tarafından yürütülen “Çalışan Annelerde İşyeri Emzirme Destek Ölçeğinin Türkçe Psikometrik Özellikleri” başlıklı **araştırmaya** davet ediyoruz. Bu araştırmaya katılıp katılmama kararını vermeden önce, araştırmanın neden ve nasıl yapılacağını bilmeniz gerekmektedir. Bu nedenle bu formun okunup anlaşılması büyük önem taşımaktadır. Eğer anlayamadığımız ve sizin için açık olmayan şeyler varsa, ya da daha fazla bilgi isterseniz bize sorunuz.

Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmaya **katılmama** veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmadan **çıkma** hakkında sahibsiniz. **Çalışmayı yanıtlamanız, araştırmaya katılım için onam verdiğiniz** biçiminde yorumlanacaktır. Size verilen **formlardaki** soruları yanıtlarken kimsenin baskısı veya telkini altında olmayın. Bu formlardan elde edilecek kişisel bilgiler tamamen gizli tutulacak ve yalnızca araştırma amacı ile kullanılacaktır.

Ece KART

05543277117

1. Araştırmayla İlgili Bilgiler:

a.Araştırmanın Amacı: Ülkemizde anne sütü ve emzirmeye ilişkin pek çok çalışma yapılmıştır. Ancak çalışan annelerin emzirme durumlarını değerlendirmek için kullanılan geçerliliği ve güvenilirliği saptanmış bir ölçek bulunmamaktadır. Bu nedenle bu çalışmada; Yeon Baive arkadaşlarının 2007 yılında geliştirdikleri Workplace Breastfeeding Support Scale ölçeğinin Türkçe formunun geçerlilik ve güvenilirliğinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

b.Araştırmanın İçeriği: Çalışan annelerin bebeklerini emzirmelerini işe başladıktan sonra 6. aydan itibaren çalışma ve işyeri ile ilgili koşulların etkilediği söylenebilir. Anne ve bebeğinin sağlık kuruluşuna başvurma nedenleri ne olursa olsun, emzirme açısından değerlendirilmesi, bebeğin beslenme durumunun sorulması, emziren annelere emzirme danışmanlığı yapılması, emzirminin gözlenmesi ve emzirminin sürdürülmesi yönünden desteklenmesi gereklidir Elinizde bulunan anketler iki bölümden oluşmaktadır. Biri sosyo demografik verilerin bulunduğu form diğeri ise Bai (2007) tarafından geliştirilen “İşyeri Emzirme Destek Ölçeği” dir.

c.Araştırmanın Nedeni: Bilimsel araştırma *Tez çalışması

d.Araştırmanın Öngörülen Süresi: 7 ay

**e.Araştırmaya Katılması Beklenen Katılımcı/Gönüllü
Sayısı: 250 kişi**

f. Araştırmanın Yapılacağı Yer(ler): T.C. Sağlık Bakanlığı SBÜ İstanbul Ümraniye Eğitim ve Araştırma Hastanesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Polikliniği

Çalışmaya Katılım Onayı:

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya/gönüllüye verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları tamamen anladım. **Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı tarafından yapıldı, soru sorma ve tartışma imkanı buldum ve tatmin edici yanıtlar aldım. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı.** Bu çalışmayı istediğim zaman ve herhangi bir neden belirtmek zorunda kalmadan bırakabileceğimi ve bıraktığım takdirde herhangi bir olumsuzluk ile karşılaşmayacağımı anladım. Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcının (Kendi el yazısı ile)
Bulunanlar İçin;

(Varsa) Velayet veya Vesayet Altında

Adı-Soyadı:

Adı-Soyadı:

İmzası:

İmzası:

Teşekkür

Bu tez çalışmasının gerçekleştirilmesinde yüksek lisans öğrenimim boyunca değerli bilgilerini benimle paylaşan, yol gösteren ve destekleyen saygıdeğer danışman hocam Prof.Dr.Esin ÇEBER TURFAN'a, çalışmam sırasında destek olan Doç.Dr.Rabia EKTİ GENÇ, Doç.Dr.Murat BEKTAŞ, Dr.Öğr.Üyesi Aysun BAŞGÜN EKŞİOĞLU ve Öğr.Gör.Yöntem KILKIŞ'a, yüksek lisans eğitimimde akademik bilgi ve tecrübelerini benimle paylaşan Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi ebelik bölümü hocalarıma ve tez çalışmam sırasında tüm zorlukları aşmama ve hayatımın her aşamasında bana maddi, manevi destek olan annem Ayşe KART, babam Mehmet Ali KART ve ablam Hatice CEYLAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca çalışmaya katılmayı kabul eden tüm annelere de teşekkür ederim.

İzmir, 20.08.2019

Ece KART

Özgeçmiş

05.02.1992 tarihinde İzmir'de doğdu. 2016 yılında Ege Üniversitesi Ebelik bölümünden mezun olduktan sonra aynı sene yüksek lisansa başladı. Özel bir hastanede 1.5 yıl ebelik yaptıktan sonra 2017 yılında Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ümraniye Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde görev yapmaya başladı ve halen devam etmektedir.

İzmir /2019

Ece KART

ecekart92@gmail.com